

СПОРТ

«Ади-Ахмад» спортвни клубо низ
бола галглай кагирхой кхебу

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

№46 (12723)
Оарлоу
буттг,
4 ди, 2025 шу

12+

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

ТОКА ХЪАЛ

Россеташа члоагІбир
Аьлтий-Юртарча хий
хьалацара моттига
тока низ

5

ДЕЗА ДЕНОШ

Хоза цІай дІадихьар
мехка

7

КИНОИ ЗАМЕИ

ГалгІай кино дайзар
халкъашта юкьерча
боараме

10

КХЕРАМЗЛЕ

Іаьлий-Юрта
экстремизмах,
терроризмах
дийцар

13

КХОЛЛАМА САГ

Инаркьерча Кхоартой
Ланай кхычарел эргаш
бола никъ

15

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Вошал члоагІдеш

ГалгІай мехкара викалаш безаме
гІаийцар Казане

2

Мехкахой хьашташ

ГалгІайчен ЦУР
болх тоабеш я,
наьха дехараш
тохкаш

5

Мехкарча ПСК кулгалхочунна, дукхача шерашка кӕхъегарах, баркал кхайкадир

Гаьгенаькъан Мартина

РФ Федеральни Гуллагмара грамота луш, доккха баркал кхайкадир дуккхача шерашка бехктокхаме кӕхъегаш хъавоагӀача, цӕра дукхала кӕвсам лоаттаберий колледжа кулгалхо волча Мархенаькъан Мусайна. Из хоам «Сердалога» бир цу колледжа зарбан болх лелабераша.

«Шийна хӕлхашка латта декхарах дизза кхоачашдеш, ший болх безаш, лоархӀаш хъавоагӀаш саг ва из. Колледжера болх ма хулла дикагӀа тоабегӀерташ цо кӕхъегар теркалдир федеральни оагӀонца», - дийцар тха газетага.

Гонахъарча болхлоша теркалдечох, Мархенаькъан Муса ше хӕлаьзача моттига боагӀача боараме доал де ховш, шийна гонахъара болхлой а бехктокхаме кӕхъегара оарцагӀбоахаш хъавоагӀаш ва, ше колледже кӕхъегача хана денз.

Наьсаре лоархӀаме машиний никъ буллаш латт

Коазой Мадина

Наьсаре, наха юкье «Каналал дехъа» оалаш йолча моттиге, шахъара низаца лоархӀаме машина никъ биллара болх дӀаболабаьб, из хургба 250 метр бӀаьха.

Доал дара даькъ тӀара зарбан болх лелабераша яхачох, керда никъ Йобилла лаьрхӀад Коталон 70 шу, Темарханаькъан урамаш вӀашагӀтохаш, иштта вахаре лоархӀаме йолча моттигашта тӀаваха аьттув хулийташ; царна юкье я берий, бокхийчар поликлиникаш, ишкола, иштта кхыча наькхий хӕл аттача доаккхаргда.

«Карарча шера из никъ жагӀа билла тоабергба. ХӀаьта хьатӀадоагӀача шера асфальт булларгба, шахъара урам тоабеш. Цудухъа из никъ Йобиллар чӀоагӀа лоархӀаме да ала йиш я», - аьлар Наьсарен администраце.

ГӀалгӀайче дакъа лоацаш хургъя, мехка Турпалхой Ди дездеча

Аькхенаькъан Марем

Россе белгалдерегда оагӀой бетта 9-ча дийнахъа Даьймехка Турпалхой Ди. ГӀалгӀайче а хургъя цига дакъа лоацаш. Програма дӀаяхъарах дийцар, хӀара кӀира дӀахьош йолча паччахьалкхен кхетаце.

Керттерчарех цаӀ хургъя

«Оаз яхийта» яха проект, из вӀашагӀьеллай «Хӕлхарчар боламо». Из кхоачашгеш я, «Кагирхой, бераш» яхача къаман проекта чуйоагӀаш. Иштта ГӀалгӀай паччахьалкхен салолама центре гуллургба начӀал дола кӕона илиалархой - «Хӕлхарчар хор» яхача проекта доакъашхой, цар кхоллама сессешка дакъа лоацаргда.

Цул совгӀа, цу дийнахъа ГӀалгӀайче дӀайолалуш я «Российски сага юкъара белгало, дегӀаахара доккха дакъа» яха халкъашта юкъера кхетаце. Цига дакъа лоацаш хургба 130 совгӀа Россе дукхача моттигашкара баьхка, юкъарлон, кагирхой цхьанкхетарий викалаш.

Ишколашка, культуран ценошка дӀахьоргъя дена-

ла урокаш, гойтамаш, классера сахъаташ, кхетаченаш. Уж лаьрхӀа я берашта Даьхенцара безам бувца, из езаргӀолча тайпара кхетам бала.

«ЛоархӀаме да кагирхошта истори довзаш хилар, цу юкье хӀаравар шийгара дакъа дахъаш хилар», - аьлар ГӀалгӀайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас, ше цу кхетаченах дувцаш.

ГӀалгӀай мехкара викалаш безаме тӀаййцар Казане

Гаьгенаькъан Мартина

Вай мехкара викалаш чӀоагӀа безаме, хоза тӀаэцаш хилар Казань. Из хоам «Сердалога» цу моттигера бир.

«Татрий Республикержа Паччахьалкхен комитете вай журналисташ, блогераш тӀаэцаш кхетаце дӀайихъар. «Татрий оагӀув» яхача археологически музейгара дӀадоладелар из шахъар йовзар. Моттигаш йовзийташ хӕлхаяьнна лелача Николук Янас дийцар цу моттига кӀоаргача исторех, иштта кхыдарех а.

Иштта вай мехкахошта яйзар «Казан» яха дезала оагӀонцара моттиг. Гидо дийцачох, цига керда дезалаш хьахул, иштта 40 шера цхьана бахаш хьабоагӀача дезалашта лаьрхӀа кхетаченаш дӀакхухь; кхыйолча ЗАГСашка хьежача, мар-сесаг дӀа-юха кӕоаста-

деш дола гӀулакх чакхдаккхац цига», - дийцар тхога.

«Казань тамашийна, хоза шахъар я. Вайна юкъера був-

зам, барт чӀоагӀбеш хилар тхо цига дахар. ГӀалгӀай туристаша хӕллоацаш дӀахьоргда аьнна хет из дӀахо», - дийцар

тхога наькъахой цу тайпара моттигаш вӀашагӀйохкаш кӕхъегача ГӀулой Жанетас.

Мехкада: Вайна массанена дагалатташ, вай баркал оалаш дола ди да из

Аькхенаькъан Марем

Вовзаш воацача бӀухочун Ди дездеш бар ерригача Россе. Даьхен хӀама лорадеш лаьтгача, шоай вахар цун сийле лораеш Йодилларий Ди да из. Мехкадас белгалдир, цу наьха цӕраш йовзаш еце а, цар гойта денал, май-

рал мехка цӀаккха а дицдергдоацилга. Вай дегашка массахана баха безаш бола нах ба уж!

«Вайна массанена дагалатташ, вай баркал кхайкадеш дола ди да из. Вай даьша, цар даьша, иштта царел хӕлха лаьттараша дӀабихъа бирса, хала никъ ба из. МоастагӀа

вохавеш, шоай Даьхе, дезалаш, вай кхоане лораеш лаьттаб уж майра салтий», - аьлар республикан Кулгалхочо.

Темах лаьца долча истореца бувзам болаш ба вай хӀара дезал. Яхь йолаш, деналца духьаллаьтгача, кагирхошта масал долча къаман биззача кӕонгех дувцаш,

хӕлкхейий тӀехье.

«Тема бакъдола истори лорадар, берашта зӀамига долча хана денз из хӕлхадахар, вай даьй турпала наькъаш, гӀулакхаш царна довзийтар массане юкъара декхар да», - тӀатехар Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас.

Наьсарерча №2 йолча ишкола 100 шу дизар дездир

Коазой Мадина

Наьсарера №2 йола ишкол ший 100 шу дизар дез- деш хилар. Цу йоккхача кхетаче гулбелар хьехар- хой, цига деша баьгIараш, берий даьй, ноаной, тайп- тайпарча моттигашкара болхлой, администраци.

Цига вена хилар иштта мехкарча Паччахьалкхен кулгал деш вола Сласте- нин Владимир, Цу Халкьа Гул- лама кулгалхочун гIонча Хьаьшанаькъан Аза, де- шарей Иилмани гIулакхех йолча Министерствон хьал- ха латта Цхьорой Ахьмад- Башир.

«Шахьара даь гIончаш болча Котаганаькъан Апте, Алхастанаькъан Хаде мэро хьаяйта компьютер дIаелар

ишкола кулгалхошка. Хьал- ха, ишкола доккхача таьра- хьаца дувзаденна, вай мех-

кадас Келаматанаькъан Махьмуд- Iаьлас, дешара гIулакха аьнна, толашагIа

йола телевизор яйтаяр», - дийцар «Сердалога» цу мот- тигера.

БIухой дезалашта гIо деш ба вай мехка

Гаьгенаькъан Мартина

ТIема операце доакъашхой тIаийбеш, цар вахарера кхоа- чамбоацараш тохкаш ба «Даь- хен лорабой» яхача ганзе. Из хоам «Сердалога» цу моттиге- ра бир.

«Юридически оагIонца дув- заденнараш тахка аьттув баь- лар наьха; «Даьхен лорабой» яхача ганзо, республикерча Юридически бюрос, юстице Ми- нистерствос цхьана дIайихьача кхетаче. Паччахьалкхенгара шоашта хьадоагIар фуд тахка безам болаш бар нах», - йоах тхога кхачьача хоамо.

«Тахан аттача хьале боацача

наха эшар, дезар фуд ха, царна могош дола новкъостал де аьт-

тув хул ишттача кхетаченашка гIолла», - белгалдир «Даьхен ло-

рабой» яхача ганза кулгал деча Оздой Муслима.

ХIанззе а лорабе беза

Транспорта прокуратуро Наьсарен дешархой лорабу бокъонаш телхаярах

Гаьгенаькъан Мартина

Мехка еррига моттигаш, цу юкье ГIалгIай Республика йолаш,могаш а кхьаьгеама тIера болаш а кагирхой хилар- а тIехьа я, цар тоаергья ваха- ра дикал, иштта паччахьалкхе дегIайоалаеча дакъа лоацаш а хургба. Iаьдало даим терко ло- аттаю вай къаман унахцIено йола кагирхой кхебара, эггара эшар да могошал хилар, ци- гара дIахо дIахьош да къаман унахцIено дика хилар.

Укх тIехьарча хана, дукха моттигаш я вай кагирхой толха- бе гIерташ, воча гIулакхашта уж юкьебоахаш, цигара дIадолалу унзара зуламаш дар, уж нах ва- хара кхераме хьалаш лелада- ра тIакхувш хилар. Цхьацца дола зуламаш чIоагIа унзара хул, вай дерригаш а оарцагIдовла дезаш

нийслу уж моттигаш.

ДукхагIча даькъе зуламаш- та юкьедоахараш моллагIа долча хIамах тешаш дола бераш да. Цудухьа из хьал ат- тача даккхара, цахаддаш иш- колашка берашца болх бе беза; царна хьалхадоахаш, тахан латташ йола ха унзара хилар, уж цу юкьегIоргбоацаш, уж Iехалургбоацаш.

Наьсарен транспорта про- курора Ганенаькъан Бек-хана терко тIаяхийтар транспор- та моттигашка, бераш юкье- доахаш, деш долча зуламашта. Из хьал дIахо дIайодача хана дикагIа берашта довзаргдолаш, царца хьехама болх бе беза, аьлар цо.

Россе МВД Наьсарен транспорта ЛО даькъ тIа кхувшбоагIарашца болх лела- беча инспектора, полице капи- тана Iоахарганаькъан Радимха-

на, ше къамаьл деш, дешархой терко тIаьзар наркоманеца дув- заденнача хьала. Цо берашта хьалхадаьккхар, сага могошал эггара хьалхарча мугIаре лат- тилга; цул совгIа, наркотикех хьадоала зулам доккха долга.

ДIахо цига къамаьл деш яр «Даьхен лорабой» ганза гIалгIай

филиала вахара хьашташца юв- заенна болхло Элмарзанаькъан Амина, цо дийцар дешархош- та экстремизма, терроризма унзарча наькъах. Керте латта дезаш да дика дешар, кхьаьгеа- ма тIера хилар, нахаца Iимерза, Даьхе езаш хилар, аьлар цо, ший къамаьл чакхдоалаш.

Москверча юкьарча эскара училище хьаелларгья Боканаькъан Мустафай класс

Аькхенаькъан Марем

ОагIой бетта 9-ча дий- нахьа, Москверча лак- харча юкьарча эска- ра училище лаьрххIа кхетаче дIахьоргья де- шара класс хьаеллаш, из хетаяь хургья Россе Турпалхочоа Боканаь- къан Мустафайна.

ГIалгIай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалк- хен зарбан болх лелабе- раша яхачох, Боканаькъан Мустафас 2007 шера яь- ккхар Москвера лакхара юкьарча эскара команд- ни училище. Мехка кул- галхочо Келаматанаькъан Махьмуд- Iаьлас яхачох, из кхетаче дIахьоргья эп- сара сий деш, цо ший дек- хар тIехдика кхоачашда- рах, иштта эшача моттиге мехка гIо де из кийча хи- ларах.

ЛаьрххIа йола опера- ци дIайолаяьча дийнахьа денз; Мустафа, ше раьза волаш, дIавахар тIема мугIарашка отта, цо кхе- тадора ший балха гов- зал Даьхенна хIанз эшаш хилар. Мустафа санна болча нахацара дагалоат- там - из уж лархIар хинна Iац. Из вай цхьоагIон кIийле я, цо дIайолл Даь- хен дика кьонгаш кхебара йола лард», - аьлар ре- спубликан кулгалхочо.

Белгалду, 2023 шера маьтсела бетта 15-ча дийнахьа, ший тIема дек- хар кхоачашдеш, шийца- ра БIухой кIалхарбоахаш, Боканаькъан Мустафай валар нийсденна хилар. Цун денала лакха мах от- табеш, Российски Феде- раце Турпала цIи елар.

Цул совгIа, Боканаь- къан Мустафай цIи мал- хаяьккхар цун хьамсарча юртарча №30 йолча иш- коло. Денал дола къаман воI СоагIапчара вар.

4ТIЕМА КИЙЧО

МагIалбикера Гарданаькъан цIерах бола урам тоабеш баьхкар болхлой

ГIазданаькъан Ахьмад

Гарданаькъан цIи лелаш болча ураме хувцамаш хилар. Шахъара ганзерча ахчах дIахьош хинна из болх лоархIае бар тахан. Хоза тоабаш латта урам бахархой дегашта тоам беш хургба.

«Шаьра, дика никь ба тахан биллар. Кхерамзлен хьал меттаоттадара тIехьа а чIоагIа лоархIае дар из. Бахархой из никь тоабарга хьежа тоьал ха яр. Урамерча унахой тIалаттача моттига, ишко-ла юхе машинаш Iоувттае до-азош кьоастадаьд. Машинаш-ца леларашта санна, гIаш лелача наха а лоархIае дар цу урама хьал меттаоттадар», - дийцар «Сердалога» шахъара администраце болхлоша.

Гарданаькъан цIерах бола урам эггара дукхагIа машинаш лелаш, нах лелаш ба тахан. МагIалбикерча наьха вахара хьал дикка аттачаьба доаккхаш болх хилар цох.

МагIалбике керттерча лора гIулакх хьадийллар, бокъонаш телхаярах

Йовлой Ясмина

МагIалбике тохкама комитето уголовни гIулакх хьадийллар, МагIалбика кхален керттерча дарбанчен лора-кулгалхочоа духьала, цо ший балха тIа кхоачамбоацараш нийс-далиитар бахьан долаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу боахаме.

Тохкама болх дIабихьараша яхачох, 2023 шера тов бетта, цо бокьо йо-ацаш, бизнес лелаеча са-гаца ший гIулакх чIоагIдир, доазол араьба лорий гов-зал лакхье ваха дагахьа. Мах дIабелар лорий страхо-ване гулдаьча ахчан чотых, хIаьта из российски законах доагIаш дац.

«ДIабихьа болх бюдже-та 660 эзар сомал совгIа зе деш ба», - аьлар хоамо.

ХIанз тохкаш да из гIулакх, иштта дIахьош ба ахча юха-далара болх а. ГIулакх хьа-дийллар ГIалгIайчен ФСБ, прокуратуро хьаййтача ма-териалах.

Моттигерча тIема дешара центра балхах дийцар мехка

Аьххенаькъан Марем

ГIалгIай паччахьалкхен уни-верситете шу хьалха хьай-ийллача моттигерча тIема дешара центра балхах дий-цар мехка. Россе Герзий низий оагIонца декхараш такха кийчлуш вола 163 кур-сант ва укхказа карарча хана дешаш.

«Мехкадаь зарбан болх ле-лабераша белгалдечох, кур-санташта лаьрхIа аудито-ри, тир, музей, иштта цхьац-ца гIулакхашта лаьрхIа доа-зув хьадийллад университет. ТIема полице декхараш довза-рал совгIа, хоамий технологеш-ца, кхерамзлен оагIонца дувза-деннараш довзийт курсанташ-та.

Кьилбаседа Кавказер-

ча тIема дешарах йолча мот-тигашца бувзам лоаттабеш, дIахьош болх ба из. Парадаш-ка, тIема-деналцарча беза-мах долча боламашка, кхета-ченашка дакьа лаца, СВО до-акъашхошта гIю лоаттаде аьт-тув ба курсантий. Россе Пре-зидента тIема - Даьхенцарча безамах бола кхетам чIоагIбеш белгалдаьрашта юкье, чIоагIа лоархIае да аьлар вай Мех-

кадас иштта йола моттигаш мехка хилар.

«Тухан цига Iомадаьр бок-кха лерхIам болаш, РФ ТIема низах болча оагIон моттигаш-ка Iомадаьчун нийса долаш да. ТIадоагIача шера курсан-тий аттестаци дIахьош, иштта кхьдола лоархIамедараш кхоа-чашдеш болх чакхбоаккхаргба цига», - тIатехар Келаматанаь-къан Махьмуд-Iаьлас.

ГIалгIайчен СФР даькьо бахархошта новкъостал ду, нах тIаэцарга гIолла

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIай Республике гIолла йолча Россе Вахара ганза даь-кьо, нах тIаэцарга гIолла нов-къостал ду. Массаза санна бетта тIеххьарча ерача дийна-хьа, отделене кулгалхочо Йов-лой Зубейрас ше волча мотти-гера бахархой тIаэц.

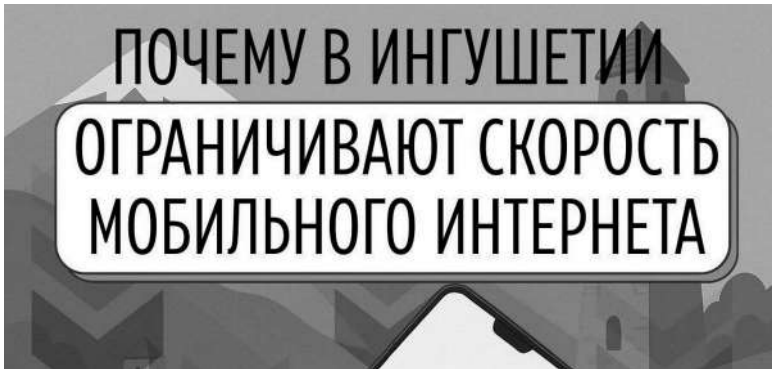
«Из моттиг хиларах, таро я наха лоаттадеш долча гIулакха дикал лакхье, дикагIа кхета

шоашта хьалхашка нийслуш долча хаттарех. Бахархой хат-тараш вахара Iалашонца дув-заденна дар, пенсе даькь тIа нийслуш хул уж. Йовлой Зу-бейрас хIара сага хьалхадаь-ккхар цу даькь тIара хьал», - йоах хоамо.

Белгалду, хIара бетта дIахьош йолча кхетачене дакьа лаца йиш я, цу паччахьалк-хен урхаллене оршот денга-ра пIаьраска денга кхаччалца йолча хана дIаазвелча.

Мобильни интернет цхьан юкъя биззача боараме болх беш хургьяц

Коазой Мадина

Вайцига а, берригача мехка санна, мобильни интерне-таца дувзаденна кхоачам-боацараш да. Саг чувоацаш гIетташ долча гIирсашта духьаларча кхерамзлен хьалаца дувзаденна да уж. Из хоам «Сердалога» бир промышленностахи бувза-махи йолча министерстве.

«Кабелашцара интернет, телефонаца кьамаьл де йиш хилар боагIача боараме болх беш да, иштта WI-Fi а. Интернета оагIонашца дув-заденнараш цхьатарра ца-хиларах, тайп-тайпара латт из хьал хIара моттиге. Этта-ча хьалага хьежжа хургда цу оагIонцара хувцамаш а», - йоах тхога бенача хоамо.

Россеташа члоагIбир Аьлтий-Юртарча хий хьалацара моттига тока низ

Иалой Муса

«Кьилбаседа Кавказа Россеташа-«Ингушэнергос» тIехьара тIа тока Iалашо йир Аьлтий-Юртарча хий хьалацара йолча моттиге 1,1 мегаватт. Цу тайпара, вахара лоархIамеча моттига юкьара низ 1,8 мегаватт ба.

«Цун низ совбаккхар дувзаденна да «Цена хиш» яхача федеральни проекта чудоагIаш, иштта «Фусамаш, шахьара хьалаш» яха кьаман проект кхоачашьеш, хица Iалашо еш бола гIирс кердабоаккхаш хиларца. Оаха дика кхоачашьей из лоархIаме хьал кхоачашдара беррига болх вIашагIболлаш йола моттигаш», - аьлар «Ингушэнерго» филиала кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча

Котаганаькъан Кимрана.

Проекта чудоагIаш, цу даькъ тIа бурув техад тIехьара тIа 10 моттига, цар кIоаргал 160 метр я, цар 24 эзар кубометр молаш дола хий лоаттадергда ден-бус. Цун дикал тоаеш да цига отадаь ультрафиолетови хий цIендеш дола гIирсаш, цар кхераме йола бактереш, грибок дIадоаккхаргда.

Цул совгIа укхазе хьалъейь кулгалхой-болхлой кьахьегаш хургбола гIишло, чубоагIа нах зувш йола моттиг, вIашагIеллай бIеха хиш дIаухаргдола станци, вахаре эшаш дола хий дIалу станци, иштта оттаяь модульни насосаш, 9,7 км хий чудиллад.

Альтий-Юртарча хий чулоацаш йола моттиг тоаяро таро лургьа Буро кIалхарча, ГIаьзе-Коарча, иштта Наьсарен-Ша-

хьара бахархошта хий лоаттаде.

Белгалду, «Россетий» тоаба чудоагIаш да дехар хьачулу-

чар аьттонна лаьрхIа хьалаш. Цу юкье я ший доалахьара кабинет, сайта тIа Портал-ТП. РФ, цига гIолла хIаравар таро

йолаш ва энергокомпане дехар дIахьийта цу бувзамах шоаш дIахоттар дехаи, шоашта эшаш бола низ цо лоаттабергболаш.

ЦУР болх тоабеш я, наьха дехараш тохкаш

Аькхенаькъан Марем

ГIалгIайчен доал леладеш йолча урхаллен Центр дика толамаш гойташ я, наьха дехараш тахкара даькъ тIа. ТIехьарча кIира цар хаттараш кIезигагIа да 35%.

ДIадахача кIира ЦУРо белгалдир ялх моттиг нийсьенна хилар, хоамий кхераме хьал долаш. Царех шиннеца боагIаш бола болх бир, юхедиса диь теркама юкье да, царех де дезар хьадергда жоп дала дезаш долча боахамаша.

Иштта белгалде деза, «Менеджмента хьал» яхача даькъ тIа 74 хаттар дена хилар - уж кхозза кIезигагIа да дIадахача кIира

хинначул. ДукхагIа дола лоткъамаш Наьсарера, Шолжера да.

Цул совгIа, ЦУРа лоархIаме декхар кхоачашдир «Газпрома» викалашца, балха даькъ тIа бувзам лелабара тIехьа. Цо таро лургьа бахархой газача дувзаденнача хаттарашта жоп дала.

ГIалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас белгалдир, наьха хаттараш, Iаьдало беча балха гойтам хилар.

«Уж хаттараш сиха кхоачашдеш хиларга хьежжа, хургба бахархой тешам а. Мехка ЦУРо дIахо а ший болх дIабахьа лерхI боахамашцара болх дикагIа тоабеш, нахацара бувзам чIоагIбеш», - аьлар цо.

Наьсарен администраце болхлочноа гIод техар, 105 эзар сом дIатакха дезаш

Коазой Мадина

Шахьаре санитарни лостам бара даькъ тIа кхозза кхоачамбоацараш нийсделар, Наьсарен администраце бехктокхамеча болхлочно ший болх боагIаца тайпара дIахьош цахила-рах. Из доацаш а, анти-монополийни гIулакха тIарча болхлоша административни бехктокхаме оттаваьвар вувца саг хьалхагIа а.

УФАС ГIалгIайчен филиала зарбан болх лелабераша яхачох, Наьсарен администраце болхлочно ши контракт чIоагIийр урамашка санитарни хьал дика лоаттадара, шийна тIадилла декхар кхоачашдаь а валалехь.

«Керттердар да, урамашка цIенал дика лоаттаяр хьал цу кхетачен чудоагIаш хилар, из болх шин даькъа бийкъа ба. Цо таро елар заказчика 600 эзар сом ахча долаш хила, цаI мара воацача поставщикагара хIама эцара, цу тайпара электронни тIаьргаш дIаяхьа а ца езаш.

Иштта хиларо кхыбарий таронаш йохаю, тIаьргашка дакъа лаца йиш йоацаш. Из бахьан долаш, цу сага 30 эзар сом гIод техар. Из хIанз кхозлагIа нийслуш да - хьалхагIа 35, 40 эзар сом гIод техадар. Цу тайпара, юкьара хьаййчаца 105 эзар сом хилар», - аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайче гIолла йолча УФАСо.

ГIалгIайчен яхархочоа «Къахьегама саг» яха Къаман преми елар

ГIазданаькъан Ахьмад

Москве дIайихьар лаьрхIа йола «Къахьегама саг» яха Къаман преми луш хинна кхетаче. Из лоархIаме ди белгалду шергара шу массаза доал, ерригача Россекотало яьккхараш гулбеш. Преме белгалбу балха говзал лакха йола къахьегамхой.

Цу кхетаче, ГIалгIайчен викалаш болаш, бахар Инаркьерча №12 йолча юкьерча дешара ишкола хьехархо Кхоартой Iаьлий Iашат, Iаьлий Марет.

«Дезала къахьегама Iадаташ» яхача даькъ тIа «Къахьегама саг» яха преми елар Кхоартой Iашата - эрсий метта, литературан хьехархочоа. Кхоартой дезал, дукхача хана денз, хьехархочун даькъ тIа къахьегаш хьабоагIарех ба, цхьа ноахал хинна Iац цу ишкола цар хьийха, дийша арадаьнна. Юкьара дезала къахьегам хьаййчаца, 600 шу балха

дIаденна нах ба уж. Из духхьал статистика хинна Iац, из да шоай профессена мутIахьа хилара истори», - аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайчен дешара, Илман Министерстве.

Карарча шера къаман премере федеральни чаккхенга кхаьчар мехка 62 моттигера доакъаш-

хой. Царна юкье - балха профессей викалаш, балха говзал йола хьехамчаш, кьона говзанчаш, къахьегама тIехьен викалаш, шоаш хержа профессей итташ шерашка лелаш бараш.

Премий луш яр ялх даькъ тIа, царех хIараяр къахьегама оагIув хьаеллаш яр. 2025

шера Лауреаташ - уж ба дика масал гойташ бараш, шоай мохк дика дегIабара кIоаргга кIийле еш, профессей лораш, дезала Iадаташ лоархIаш дIаболхаш бола нах. Цар исторе хьалхадоккх, къахьегам из болх хинна Iац, вай кхоанарча тIехьенна юта тIехьале я из.

Гизданаыкъан Ахмад

МагIалбика кхален Дола-Коарча культуран ЦагIа, «Шийвар кIалвуртгвац» яха патриотически кхетаче хилар. Из дIахьош яр, Россее тIема операце бIухой хьаллоацаш. Цига керттера хьаьша хилар Албохчанаыкъан Жабраил.

«Тха культуран ЦагIа гулбелар №25 йолча моттигерча ишкола йоккхагIча классай дешархой. Цига дакъа лоацаш вар дин викал Байсахаров Мовсар. Берашта дийцар вай мехкахошта СВО дIахьош карагIдоалачох; денал долаш цига моастагIчоа духьалъотташ, хьалхарча мугIарашка латтача вай бIухоех лаьца; Россее хургдар кьоастанеш, вай кхоане сийрда хургйолаш дIахьош болча тIем тIа шоай майрала, денала тIема гIулакхаш гойташ болча турпалхоех», - аьлар «Сердало» газетага культуран урхаллен кулгалхочо АлероевгIар Билала.

СВО бIухочо, Албохчанаыкъан Жабраила дийцача къамаьло, тIем тIара сурт ше ма дарра къаьгга гойтар, дешархошта из лоархIаме урок а яр.

Къамаьл деш керттера терко тIаьхийтар бIухочо тIема вошал леладара - тIема хьалашка бIухоша шоайла лелабеча бувзама. ТIема вошал- из да хьай вахарал дезагIа хьай новкъоста вахар лархIар», - аьлар цо. Уж дешаш хинна Iац, из цу хьалашка хьакхоллаш дола вошал да.

Сержанта дийцар цIера алах чакхдаьннача вошалах, шоайла тIаотташ хиларах, кIалхарвала цхьаккха таро яц-кх аьнна хийтатча хана, хьона гIо де воагIаш волча бIухочун деналах.

Эггара чIоагIагIа дар тIехьбара Жабраила дийцар, ший вахар хувцаш нийсденна хьал.

23 шу даьлча дукха хIама де лерхIаш, хьалха боккха вахара никъ болаш хул вайх хIаравар.

Хьамсарча мехка турпала тIехьале

Дола-Коа кхетаче хилар, СВО турпалхочунца Албохчанаыкъан Жабраилца

Бакъда Албохчанаыкъан Жабраила хьалхашка из хаттар эттар доазув кьоастанеш, кхы уйла е моттиг ца юташ, ший са дIаденна а новкъостий кIалхарбаха безача из эттача дийнахьа.

АргIанара разведка декхар кхоачашдеш, Жабраила тоаба унзарча хьале нийслу. Дикъа дохк доаллаш, дика хьалаш дар вай бIухошта моастагIчунна къайлагIа тIакхача. БIухоех цхьанне а теркалгьанзар дагадоацаш тIайоагIа дрон. Цхьа секунда ялалехь, из хьал хувцаделар унзарча оагIорахьа, цIацкъам тоххал юкъ мара яцар кIалхарвала йисар.

Жабраила сихонца лаьрхIар де дезар фуд. Цо, кхы ха ца йоаеш, цхьан когаца дрон юстаркхессар, ший новкъостий

болчара. Из ийккхар. Новкъостий дийна бисар, бакъда сержанта йоккха чов хилар - цун кога кIийле дIайоаккхаш.

ДIахо бIухочун хьалхашка лаьттар боккьонцахьа дола Iазап дар. Жабраил диаза эттIавир. Лораша шоашта могоар дир цун ког дIа ца баккха гIерташ, хIара сантиметр лораш. Бакъда лаьрхIар хиланзар, дегIар мара - ког боахкабала болалуш бар. Сержанта вахар кIалхардаккхара, лораша эггара динза даргдоацр дир - ког дIабаккхар.

Ший уйла ца еш, кхыбарий вахар лакхагIа оттадеш йола моттиг сага эггара лакхагIа мах бола оагIув я. Жабраила ший уйла яьцар цу хана. Цо шийна дего хьалдаьккхар дир. Бакъда цо ше кхоцавар - из дац цун

никъ цигга кхоачабалар, из да керда вахара оагIув дIайолалуш хилар, цига хIара дийнахьа гучадоал тIема вошал, денал.

ХIанз Жабраила кийчеш я протез, из оттаяьчул тIехьагIа, из юаваха лаьрхIа ва тIема операци дIахьоча даькъ тIа.

Цун дувцарга ладийгIараш уйлангахьа бахар, цар дика кхетадир боккьонца дола мах бараш маларIаш да; денал долаш, Даьхе езаш хиларо мел боккха низ лу сага. Дешархошта шоашта духьала вагIаш гора боккьонца вола саг, книжка тIара а воацаш, ше леладаьр ма дарра берашта гойташ вола, ший дег чу йIовхал лораю, из нахаца екъа кийча вола дийна саг.

Албохчанаыкъан Жабраилацара кхетаче лоархIаме

хилар дешархошта. Цо хьалхадаьккхар царна вайна уллув тахан бахаш хилар денал, майрал дола нах, уж духхьал хоза дешаш хинна Iац, уж гIулакхаш леладераш ба вай санна бола нах.

«Карарча хана, лаьрххIа йола тIема операци дIахьош Дола-Коара пхийтта саг ва, Даьхе бахьан шоай са дIадала кийча болаш, денал гойташ, моастагIчоа духьалъэтта», - аьлар тхога АлероевгIар Билала.

Цу дийнахьа кийчбаьбар гойтам, цига сий дир СВО дIахьош бейнача бIухой. Гойтаме го йиш яр вай мехкахошта карагIдаьнна, цар тIема никъ, уж даим исторе оагIон тIа хургда, адамий дегашка а латтаргба вай мел дах.

СВО бIухочун сийна Турпалхочун Парта хьайийллар

Гаьгенаыкъан Мартина

ЛаьрххIа йола тIема операци дIахьош хиннача бIухочун Говрой Бахьаудина сийна, Шолжерча №9 йолча юктерча ишколе хьайийллар Турпалхочун Парта, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага «Даьхен лорабой» ганза филиала зарбан болх лелабераша.

Цига гулбелар шахьара администратце викалаш, иштта веннача бIухочун гаргара нах, дезал. Моаршал хоатташ къамаьл дир ганза вахара дешашка хьожаш волча Хазанаыкъан ИбрахIима, цо хьехам бир дешархошта, машар, барт лорабеш, Даьхен тешаме кьонгаш болаш хила безарах», - аьлар хоам.

Дешархоша бIухочунна хетаяь байташ йийшар.

Уж массарел а дикагIа ба

СВО бейнача бIухой ноаной дегаш хьаьстар

Гаьгенаыкъан Мартина

Ноаной беза массайолча хана, массанахьа. Уж укх дунен тIа бахаш ба лаьттара малайках долаш, шоай дезал лорабеш.

Эггара хьалха ноаной Ди белгалдир, 1915 шера оагIой бетта 1-ча дийнахьа, Хьалхарча Петрограда разведка отряде. 1990 шера, Россее кхалнаьха Союза хьалхадаккхарах, из сийрда ди ханорга лаьрххIа юкьедера.

1998 шера наджгоанцхой бетта 30-ча дийнахьа, РФ Президента Ельцин Бориса №120 йолча «Наьна Денах» долча амара кулг яздыр, цигара дIадоладелар лаьрххIа из Ди дезде.

Карарча шера из ди нийсделар гуйран тIехьбарча дий-

нахьа. Вай лакха мах оттабу бIухой денала, майрала, цудухьа «Даьхен лорабой» ганза филиала администраце ше къаьстта даькъалабийцар ЛаьрххIаца тIема операце бIухой ноаной.

ХIанз цIаккха а ца хиннача тайпара лоархIаме да, гаргара саг тIема мугIарашкара юацавенараш лархIар. Царна юкье я СВО веннача бIухочун Йовлой Ислама нана Муслима ПаьтIамат, веннача Овшанаыкъан Илеза нана Сафара Зарема, иштта лаьрххIа йола операци дIахьош веннача шин бIухочун Дударанаыкъан Рашида, Ислама нана Зоврбика Фатима.

Шоаш баркал оалаш, «Даьхен лорабой» ганза вахара болх лелабеча Куркъанаыкъан Мухьмада, Султиганаыкъан ИбрахIима кхалнаха дег чура

баркал аьлар, иштта ловца а баьккхар; ираз, аьттув цар хилар ловш. Кхален администратце, ганза цIерах царна баркал аьлар, иштта денал долаш цар шоай кьонгаш кхебарах, цар шоай тIема декхар дика кхоачашдарах. БIухой ноаношта сомий, мерзача даарий тускараш даларца хьагойт вай

Iаьдала викалаша шоаш цар лерхIам беш хилар.

«Цу тайпара ноаной Ди долаш дIахьош йола кхетаче-наш эшаш я. Цу ноаной кьонгаш майрал, денал долаш, Даьхенцара безам гойташ хиларах баркал оалаш я уж», - аьлар Султиганаыкъан ИбрахIима.

СВО доакъашхочун дезал Наъна Денца дакъалабийцар Шолжа- Шахъарерча мэро

Гаьгенакъан Марина

СВО доакъашхо волча Мархенакъан Асланбека дезал Наъна Денца дакъалабувцаш хилар Шолжа-Шахъарера мэро. Из хоам «Сердалога» бир администраце зарбан болх лелабераша.

«Шийца администраце-ра кхыбола болхлой, жур-налисташ болаш, ваха хилар цига шахъара да. Ялх бера нана йолча Мархенакъан Мадинас геттара гIадъяха тIаййцар хъаьший, ший ваха-рерча цъацца кхоачамбоа-царех дийцар. Даьхен визза воI кхеаьча нанна баркал аьлар Iумаранаькъан Асла-на.

Иразе, аьттув болаш, мо-гаш-маьрша йолаш яха даь-къалайийцар цо изI Белгал-де деза, «Укх шерара дезал - 2025» яхача Ерригача Россе дIахьош хиннача, «Даьхе ло-раеш латтачун дезал» яхача оагIонца цар дезало котало яккхалга.

Ноаношта хетадаь илли

Хоза цIай дIадихъар мехка

ГIазданаькъан Ахьмад

Наъна Денна хетадаь кон-церт хилар берий театре. Цига гулбелар СВО дакъ-ашхой ноаной, истий, йи-жарий, хъехархой, цIихеза къахъегамхой, иштта кхы-бола мехкара кхалнах. Дега эггара хьамсарагIа волча сага Денна хетадаь дола цIай боча дар массане де-гашта. Кхетаче дIайолаеш, йистхилар Паччахьалкхен-на хьалха латта Слостенин Владимир.

Вай мехкадаьгара, Ке-ламатанаькъан Махьмуд-Iаьлагара къамаьл дир гулбеннарашка хьакима. Нана хIара сага вахаре мел лоархIаме, мел боча хила езаш саг я белгалдир къа-маьла юкье. Деналца, къа-хъегамца, дега кIаьдалца шоай декхараш кхоачаш-деш; йIовхал, безам боар-

жабеш латтача ноаношта; баркал кхайкадир мехка кулгалхочо: «Вахаре эгга-ра хьалха Iомадеш дола хIамаш бери наьнагара хьа-эцаш да, нана я массадолча хIаман керте латтар, цуду-хьа цIаккха а хам баь дарг-дац вай нана яхача деша. Къаман эздий Iадаташ, оа-малаш, вIаший гаргалолаш лелаяр а наьнагара Iомадеш дола беркат да.

Юххьанца наьнагара хьа-ийца сийдола гIулакхаш тIехьено тIехьенга телаш дIадолх, цар Iомаву ваха, наха юкье хоза гIулакх ле-ладе. ХIара нана ший цIен кхуврч лорабеш латт, цар йоаеш йола бийсаш, де-зала тIехьа яь гIайгIа цIаккха а юхадийкха дарг-доацаш хIама да. Культур-ан гIулакхех йолча Мини-стерствонна хьалха латта-ча Лаьнанаькъан Залинас ший къамаьла юкье тер-

калдир, нана яхача сага де-гаца цъаккха хIама дуста-лургдоацилга. «Наъна дена-лах, цун сатохарах дувца эт-тача, вIалла а дийца варг-вац. Из вайх хIаране ваха-ре эггара лоархIамегIа йола саг я», - аьлар цо. Мехкарча берригача ноаношта баркал аьлар цо хьинарца, боарам боацача безамца шоай цIен кхуврч лорабеш, хам баь

варгвоаца йIовхал йоаржа-еш латтарах.

Хамхой Ахьмада цIерах йолча Паччахьалкхен фи-лармонерча артисташа наь-нацарча беама хетадаь доккха концерт делар цига. Iаьленаькъан Iайна, Охце-наькъан Роза, Овшанаькъан Зара, БIарахой Люба, Оли-ганаькъан Марем, Акхаса-ганаькъан Мовсар, Мусенаь-къан Алина, Пхьугой Амир, иштта кхыбараш а бар ноа-ной дегаш хьаста сцена тIа арабаьннараш.

Къаьстта белгала яр «Дега оаз» яха тоаба. Наъна дог хьаьста йистхила ловш вар хIаравар, гуш дар, наъна Ди хIаранена хьамсара, гарга, боча долга. Наъна-царча беамах дукха яздаьд вай байтанчаша, йоазонхо-ша. Мел дукха дийцадале а, дийца варгвоацаш да наь-нацара хIама! Къаьстта дог гIоздаьнна бар ха яха ноа-ной. Вай массане хьаллаца, теркалде дезаш цIай да из. Наъна дог хьаьста, могаш дола дикаш цунна лоатта-дар - хIара сага тIалатта лоархIаме декхар!

Мехкарча боккхийчар шоайла бувзам лоаттабеча моттигашка Наъна Ди дездир

Гаьгенакъан Марина

Наъна Ден хетаяь кхе-таченаш дIахьош хилар ЖIайрахьа, МагIалбика кхален боккхагIбараша бувзам лоаттабеча мот-тигашка. Из хоам «Сер-далога» бир мехкарча СФР зарбан болх лела-бераша.

«Дезал ураоттабеш, царна кхетам луш ди, бийса ца къоастадеш къахъегаш хьабоагIача ноаношта док-кха баркал кхайкадир мех-карча пенсионни Ганза ОагIонцарча болхлоша. Ноаной дегаш хьаста хоза кхетаче вIашагIьеллаяр цига», - йоах тхога бенача хоамо.

СФ болхлоша белгалдир, наъна Ди хIара сага ва-харе эггара лоархIамегIа, хьамсарагIа дола ди долга.

Ша бижа никъ

Севморнаыкѣахой хлама дайза 500 шу дизарах дийцар берашта

Гизданаыкѣан Ахьмад

Гинбухера форда никъ байза 500 шу дизар дездергда укш шера Россе. Гинбухерча ша уллача фордага ҕолла уллаш, Европеи Азии хотташ никъ ба из. Гаьнарча Малхбоален экономически хылаца лоархлеме никъ болга ховш да из тахан. Цунна хетая, «Ша бижа никъ» яха кхетаче дҕайихьар Долакха-Юртарча культуран цҕаҕа.

«Юртарча берашта лоархлеме дар цу оагҕонца дувзаденнараш кхетаде, доаржаде. Юртарча пхе ишкочерча берашта юкѣе «Гинбухера боккха никъ» яха хаттарий, декхарий ловзар дҕадихьар оаха. Гаьнарча Арктике хиннарашта дхыла нийсденнача хламаеех дийцар берашта. Цу моттига истореца, географца дувзаденнараш дайзар царна», - дийцар «Сердало» газетага цу моттигерча болхлоша. Кхолламах йолча кружока кулгал деш йолча Евкуранаыкѣан Хаде «Арктика йовзар» яха суртий яхыаш йоаржайир берашта юкѣе. Гаьнара гинбухе дхыалъувттаеш, цигарча моттигаща товш да аьнна шоашта мел хетар каьхатага ҕолла

гойта хьежар геттара дог айденна кхеста бераш. Кхетаче шоашка мел дийцар сурташка ҕолла длахьокха хьежар уж.

«Ша бижа наыкѣаш» яхача оагҕонга ҕолла Арктикаца дувзаденнараш довзийтар берашта, Россе исторена из лоархлеме долга белгалдеш. XI-ча бҕаьшере эггара хыалха уж моттигаш йовза,

цига тохкамаш де болабеннарий цҕераш яйзар кѣонабарашта, иштта Кҕайча, Баренцева фордех, фордашта кҕалха тохкам берех, шан тархаш йоаеш дҕааха низ болча хи тҕарча кемаех, цигарча чарахьех, чкѣаьрахоех дийцар царга. Арктика истореца массахана баха биса тохкамхой бовзийташ кѣамаыл дир берашка.

Россе таханарча экономически хыале Гинбухера хи тҕараникъ мел лоархлеме ба белгалдир кхетаче. Европанна, Азиатски-Тихоокеански мехкашта юкѣера хлама дҕа-хыа дхыийташ, ха дикка кҕезигарҕа йоаеш никъ ба из, цудухыа лоархлеме ба вай мехка. Шоаш бахача мехка истори довзаш хила еза кѣона тҕехье, тахан бераша

Юмадаьр хана йҕоахалца дахаргда цар кхетамашка. Арктика Россе вахаре мел лоархлеме моттиг я берашта дҕахайтар дар керттера декхар. Мехка селхане, таханара вахар довзаш хила деза бераш. Россе гинбухен оагҕонцара моттигаш йовза безам болаш шоаш болга дҕагойтар цар.

Тҕехыаленна хургдар деш

Магаса культуран, спорта, туризма керттера моттиг бераш гҕаддугаш я

Гаьгенаыкѣан Мартина

Бераш - уж даьшта-ноношта луш дола, дин мах бараш лорадара, бҕашерашка денз хыадоагҕаш дола дикаш, хыаькыал царга кхачийтара дола доккха ниҕмат да. Уж дика хыалкхедеш, хургдолчун дика лард дҕайолл. Вай Юмаду, зҕаамига долча хана денз, лаьрхҕачунга кхоачаш, эшача

накыадаха кийча долаш, воай таронех тешаш хургдолаш.

Мел йоккха халонаш нийсъяларах, вай даим кийча да моллагҕа новкѣостал эшача сага накыадаха. Вай кийча да дезала, кѣаман дхыа кѣахьега, кхыча беса из хила йиш йолаш а дац. Вай декхарийла да дикала цҕи дҕайовргҕоацаш лелае.

Магаса культуран, спорта,

туризма керттера моттиг хҕара шера хыалкхебеш я бехктотхаме бола, таханарча заман кагирхой. Цига кѣахьегача наха дукха терко лоаттаю дукхача дезалашта, иштта таро йоацарашта.

Цар декхар да Даьхенцара безам бовзийтар, берал хозагҕа де, иштта начал дегҕадоаладе.

Сакъердаме кхетаченаш дҕаьхыара болх тҕаберзабаь ба

таро йоацача фусамашкара, дукха дезал барий, Лаьрххҕаца операце бҕухой фусамашкара бераш цу юкѣеозара, царна салолам бара, кхетам балара оагҕув хыаллоацаш. Из керттерча декхарах да», - аьлар ЦКСиТ кулгалхочун ҕончас Янданаыкѣан Абте.

Цига тҕеххыара хинна экскурси дика дҕаьхыа таро хилар. Цу моттигерча болхлоша Пригородни кхален Мочкый-Юртарча (Чермен) боккхача дезалерча викалашта, кѣонача боксҕерашта, иштта латархошта йицдургҕоаца экскурси йир Галҕҕайче ҕолла. Царна гойтар Магасера Галҕҕайчен культуран моттигаш, сийленгаш. Дог ҕлоздаьнна бераш сурташ доахаш, хехкалуш хилар электро-

мобилашца. Цу дийнахыа цар дика аьттув бар керда новкѣостий бовза, иштта маьлха шахыар Магас йовза.

Из дика ҕулакх хыаллаьцар Магас-Шахыара кулгалхочо Тиймарзанаыкѣан Мусас, иштта дика вовзаш волча Ховтанаыкѣан Рамзана. Царна а лоархлеме дар цу тайпара дола дика ҕулакхаш хыаллаьцар, хлана аьлча бераш вахара зизаш да.

Цу тайпара кхетаченаш хыалхара дҕахыош яцар культуран, спорта, туризма керттерча моттиге, уж массаза кийча ба новкѣостал де. Цу моттигаша довзийт ший кѣаман истори, культуран оагҕонаш, дешара боарам а лакхбу.

Кердача толамга кхачар

Могашал эшаеннача берашта лаьрхIа, «ОВЗ оагIонцара моттиг» хьайийлла Пхьилекъонгий Хьавас

Гаьгенаькъан Мартина

Вайна ховш да, могашал эшаенна дола бер долча цIагIара вахар ший тайпара дIадодаш долга. Даьна, нанна хала хIама да из, дувцилга а доацаш. Хийла шоай халонца шоаш цхьаь бус уж... Къаьстта хала хул дега, хьалхара бер дерIа могашал эшаенна долаш малхадаьлча, хIаьта дарба ца дулуш лазар хилча, геттара боккха Iоткъам хул масса-нена.

Ди-бийса доацаш, шоай берий гIулакха удаш, этта лелача даь, наьна хам баь варгвац. Доккха дукъ да царна тIалаттар! Фу дича фу хургдар-хьогI, яхаш, массахана цхьа дика лаха гIерташ, сатем байна лелараш кIезига бац тахан. Могаш дола гIулакх даь; хоза, дог тедеш дола дош аьнна, царна тем бе хьажар лоархIама да, хIана аьлча иштта дог деха лелача наха зIамигачох а доккха гIо хул.

Вай мехкара 19 шу даьннача Пхьилекъонгий Хьавас дукха уйла йора цу хIаман... Иштта дола бераш леладерий, хьехархой, царга хьожача лорий оагIув хьаллаца, цар декхараш аттача хьа даха ловра цунна. Укх шерарча маьцхали бетта дIайихьар мехка 17-гIа Еригача Россе кагирхой кхетаче «Паргам».

Лораша, журналистаха, могаш доацача берашка хьожаш бараша хьаллоацаш, грантех йолча яхьашка «ОВЗ оагIонцара моттиг» яха ший проект дIайовзийтар Хьавас. Ханага диллача йоккха еце а, Хьавас шийна хьатIаййцар боккха болх бар. Цунна дагадоаллар, тахан могашал эша-

еннача берий даьй, ноаной, лораш шоайла бувзама хила йиш йолаш оагIув цахилар... Дувцилга а доацаш, проект дикка айелар! Цхьа бутт совгIа ха яьлча, сайт хьалйизар дуккхача, эшаш долча хоамех, дешара литературах, видеотеках. Иштта психологаша хьалхадохар «Даьй, ноаной абат», «Хьалаха, цIи яккха», «Хьайна дIахозе, тIоараш тохал», «Сихха хьагулге хьажал», «Хьалахал гIалат», «Хьаоттаел предло-жени» яха оагIонаш юкье-хар.

«Хаттар-жоп» яхача оагIонца Россе тайп-тайпарча мийнгахкарча наха хеттар, бера дола лазар ишколерча каьхаташ тIа оттаде дезий, могашал эшаенна бер кхыча берашца моллагIча ишколе деша йиш йолаш дий, бер лорашка чакхдохаш бола болх мишта дIабахьа беза, яхаш... Хаттараш шортта дар. Цкъарчоа хеталу, ма хала доацаш хIамаш да ераш аьле; бакъда аутизм, Дауна, ДЦП яха, иштта кхыдола лазар дола бер леладерашта чIоагIа лоархIама да хIара моттиг йовзар. Цу оагIонцара болх нийса дIабахьар да эггара лоархIамедар. Масала, Санкт-Петербургерча «Вахара моттиг» яхача инклюзивни моттигера хьалхадоккх, могаш доацача бераша цхьацца хIама де ца тугаш хилча, из мишта тоаде йиш я, цу берацара бувзам мишта хила беза.

Цу порталга гIолла даьша, ноаноша кхетадир, бери шийга яхар де тугаш ца хилча, мишта хьовза веза. Цу оагIонцарча болхлоша дувцачох, бер хийла кIаьдлу совдукха хIама тIалаттарах, цу-дукха чIоагIа лоархIама да

сатийнача моттиге кIезига меттадоагIаш цунга ха яккхийтар, геттара духьалдаьнна кхестача хана, низ цабар, салаIийтар. 7 OVZ.ru. сайтага гIолла дукха хIамаш дайзар россиянашта. Массайолча мийнгахка йолаш я иштта цу тайпара моттигаш, бакъда тахан дуккхабарашта уж йолга хац. Масала, Илдарха-ГIалий тIара «Дуне хьаделлар» яхача моттиге касткаста кхоллама оагIонцара, салоIа кхетаченаш дIакхухь, амма тахан беррига а бIаргса эшаденнараш цига ух аьнна ала йиш яц, хIана аьлча дукхагIбарашта из вIалла йий а хац. Проекта автора шийна хьалхашка оттадаь декхар да, дерIа могашал эшаеннача берашка хьожаш бараш массахана шоайла бувзама, цаховр дIа-хьа хатта аьттув болаш, вIаший оагIув хьаллоацаш хилийтар.

«Къаьстта йоккха терко лоаттае езарех да могаш доацача бера наха юкьера моттиг, дешара моттигашцара бувзам, бера оагIув хьаллоацаш, наха юкье парIата, дог ийша доацаш, из хилийтар. Эггара лоархIамерIа да из хIама!» - белгалдир Пхьилекъонгий Хьавас. Психоло-

гически оагIонцара новкъостал яхар, лакха говзал йолча психологашца къамаьл деш, шийна халадар аттача хьа даккха хьожаш хилар да. «Гуччахьарча къамаьлга» гIолла телефон дIатеха; моллагIа хIама хатта, довза аьттув ба тахан.

Хьаьна геттара хала лазар долча берашта дукха мах бола операцеш е езаш хул, хIаьта нахага таро хилац из деррига шоай низаца чакхдаккха; цудухьа, Даьла духьа аьле, нигат дийя ахча гулдеш аттача хьа доаккх из гIулакх. 7 OVZ.ru. яхача сайтага гIолла, тахан пачча-хьалкхен программех, гулде дезача каьхатех, иштта кхыдарех а довза йиш я. Кастта къаьстта портал хургья, гIо деш йолча ганзаша гулдаьча ахчанна лаьрхIа. Эггара хьалха из хIама хьаллацарех я «Тешам» яха ганз. Хана йIоахалца Пхьилекъонгий Хьавай проект интернет оагIонашка геттара лоархIама моттиг дIалаьца; дуккхача могаш доацача берашка хьожаш барашта чIоагIа эшаш, доаккхал деш хургья. Дикача нигатаца дIадоладаьр, пайда бахьаш мара хила йиш яц!

Мехкарча бераш деча керттерча моттиге ена хилар Росунахциенон тIахьожам кулгалхо

Коазой Мадина

Вай мехкарча бераш деча керттерча моттиге ена хилар унахциенон тIахьожам федеральни оагIонцара кулгалхо Самойлова Алла. РКПЦ зарбан болх лелабераша белгалдечох, Москвера баьккача хьаьшаша къаьстта чIоагIа терко йир берах бола кхалнах бадача, бераш деча, реанимаце, хIетта хьадаь бераш меттадоаладеча моттигашта.

«Массанахьа хьежача Росунахциенон тIахьожам кулгалхо белгалдир, болх боагIача боараме дIахьош болга. Шоашкара сертификат хьаьцаргдолаш дехар чуле, аьнна, хьалхадаккхар цо. Геттара лоархIама хилар цунца НИИЦ викалаш хилар.

В. И. Кулакова цIерагIча НИИЦ АГП керттера болхло йолча Байрамова Гюльда-нас дикка могаш боацараш тIайибеш ди дIадиьхар. Цхьацца бола унахой федеральни моттиге дарба дIахо дергдолаш Iобийхар цо», - дийцар тхого бераш деча моттиге.

ОРВИ долаш 300 совгIа моттиг нийсьеннай вай мехка

Аькхенаькъан Марем

Гуйран денош хьаьйттача, шелалах хулаш дола лазараш дарж мехка. ДIадахача кIира 300 совгIа моттиг гучаьлар вайцига ОРВИ долаш, хIаьта царна юкьера дукхагIдараш бераш да.

Шелалца хулаш долча лаварашта духьала маьхий детташ, болх ба мехка дIахьош. 217 эзар совгIа сар ва тахан маьхий техараш – 41, 6%. Из болх дикка къаьегаш дIабахьа безаш ба вай республике. Наха аттагIа хургдолаш, 296 маьхий тохаш йола тоаба я мехка вIашагIелла, эшаш мел бола кхоачам цу моттигашка болаш ба. Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас белгалду, лазараш ца даржийтара тIехьа маьхий тохар лоархIама болх болга, къаьстта берашта, ха яхача, дерIаца лазараш долча наха юкье.

«Шоай, иштта гонахьарчар могашал лорас. Лазараш гаьна ца далийтара, ца даржийтара тIехьа эггара лоархIамерIа из да», - белгалдир мехкадас.

Акушеркашта лаьрхIа дешар да РКПЦ дIахьош

Коазой Мадина

Акушеркашта лаьрхIа дешар да республикерча бераш деча моттиге дIахьош. Акушеркаша шоай балхацара говзал лакхьара тIехьа дIахьош болх ба из. «Сердалога» из хоам бир унахциенон Министертвон зарбан болх лелабераша.

ХIара урок цхьацца оагIонцарча балха хетаь я. Акушерствохи гинекологехи йолча кафедра доцент йолча Именаькъан Тамарас акушерий балхаца лоархIамедараш белгалдеш, болх ба цига дIахьор.

«Бер де хьайзача кхалсагача лораде дезараш малагIаш да, иштта хьал дика доаца-

ча, геттара фийла хила везача кхалсагача тIахьожам болх мишта дIабахьа беза

белгалду дешара юкье. Лекцешка гIолла дайзар, балхаца дIачIоагIдеш, къаьег

цига», - дийцар тхого министерствон болхлоша.

Магасерча ДМО баркал аьлар, «Хьалхарчар болам» яхача оаглонгара

Гаьгенаькъан Мартина

Кагирхой политика йоаржаеш, лоархIаме дакъа дIалаьцача кагирхой цхьанкхетарий ЦIен болхлошта баркал аьлар «Хьалхарчар болам» яхача оаглон доакъашхоша. «Хьалхарча 2025-ча шера баьча балха хетаяь кхетаче дIайихьар Шолжа-Шахьарерча культуран Двореце.

Укхаза белгалбир гIо деш лелараш, хьехархой, мехкарча моттигашкара Iаьдала болхлой. Кагирхой цхьанкхетарий ЦIенна кулгал деча Ведажанаькъан Зоврбика, баркал оалаш, даьча къамаьла юкъе белгалдир, цу оаглонца лоархIаме проекташ йоаржаеш шоаш къахиййгалга.

«Кагирхой цхьанкхетарий ЦIагIарча ерригача тоабо дIабихьар боккха, лоархIаме болх ба. НачIал дарашта, дика хIама доаржаде гIертарашта гIо деш дIахо а дика къахьегаргда оаха. ДIахойодача хана де дезараш кхы а дукхагIа, доккхагIа хургда», - аьлар Ведажанаькъан Зоврбика.

Лоаман моттигерча Гирети яхача юрта тохкама болх дIахьош ба антропологаш

Гаьгенаькъан Мартина

«Кхоане» яхача гIалаш меттаоттаеш болх дIахьоча ишкола доакъашхоша, Москверча Илматохкама института, МГУ Анучин Н. Д. цIерах йолча музея антропологашца болхлошца Гирети яхача лоаман юрта гучадаьннача маьлхарча кашамашка тохкама болх дIахьош латт. «Сердалога» из хоам цу моттигера бир.

«Цига кораяьча тIехкашка хьожаш, кашамашка мел нах баьдаб, уж мел ха яьнна хиннаб, иштта кхыдараш тохкаш ба цига тахан. ДНК анализ йоаккхаш дIабахьа лерхI из болх, цудухьа тахан уж тохкаш ба цига», - дийцар тха газетага.

Белгалде деза, техкаш техкачул тIехьагIа, шой моттиге юха Iойоакхаргья.

Дуненцара къамаьл

ГалгIай кино дайзар халкъашта юкьерча боараме

ГIазданаькъан Ахмад

ГалгIайчен кинематографы лоархIамеча наькъ тIа я, искусство дегIаяра хьакъехьа. «Каьхат» яха режиссера, сценариста Iамарханаькъан Амура кино чакхдаьлар халкъашта юкьерча кинон кхетаченашка, иштта цо гойт гIалгIай къаман белгалло хилар, исбахьален таронаш.

«Каьхат» яха фильм хьакхеллар ГалгIай къаман (INKI) киностуде 2020 шера, вIашагIьеллача къаман кIонача организаце. Из хьакхеллар – ГалгIай Республикан цIихеза артист, Б. В. Шукина Театрални института, иштта Ерригроссийски С. А. Герасимова цIерагIа паччахьалкхен кинематографе института выпускник Iамарханаькъан Амур ва. Фильм арадалар хьаллаьцар Российски Федераце культуран Министерствос.

ГалгIай къаман киностуде баьча хоамах, «Каьхат» яха фильм дийхад, халкъашта юкьерча йоккхача шин кинофестивале.

Фильм юкьедихьад «Дунен халкъашта юкьерча сага бокьонех йолча фестивала» керттерча даькъа; из дIахьоргья карарча шера, оаглой бетта 5-13-ча деношка Аммане - Иордане столице. Из тешал деш да «Каьхата» лерхIам хилар сага бокьо ювцача тема даькъ тIа. «Каьхат» яха фильм иштта гойтаргда «Даккерча дунен халкъашта юкьерча кинофестивале» (Бангладеш). Из кинокхетаче йоккхагIьарех цаI хургья 2026 шера, цо гулбергба наджгоанцхой бетта 10-18 деношка Азе, Европан, Латински Американ, Африкан кинематографисташ.

Цу тайпарча йоккхача кинофестивалашка дакъа лаца таро хиларо гIалгIай фильма хьалхашка хьаелл дерригача дунен халкъашта юкьера таронаш,

иштта кинематографеца бувзам лелабар. Iамарханаькъан Амура а цун тоабо а хьагойтар; моттигера кино боккхача боарам тIа даккха йиш йолга.

Вай тешаш хургда дIахойодача хана, халкъашта юкьерча кинематографе даькъ тIа кхы а лакхарча боараме йола таронаш йоаржае низ кхоачаргхиларах, хIара денна киноискусствонна доккха дакъа

юкъе а хьош.

Россе культуран Министерствос терко лоаттаю къамий республикашка кинематографи дегIайоалаяра халкъашта юкьерча сцена тIа- из ГалгIайчено доаккхал де йиш йолаш хиларал совгIа, ерригача российский кинематографе лоархIаме моттиг я; из дукха хилара а, кхоллам боккха хилара а тешал деш йола.

Кьилбаседа Кавказерча къамий культурай фестиваль хилар вайцига

Гаьгенаькъан Мартина

Кьилбаседа Кавказа къамий культурашца ювзаенна фестиваль дIайихьар Магасе. «Культураш вIаший ювзар, «Этника» яхача Байц Валерий проектага гIолла дIахьош яр из кхетаче. «Сердалога» из хоам бир цу моттигера.

«Кьилбаседа Кавказерча къамий культура, Iадаташ, оамалаш йовзийташ йола моттиг хилар кагирхой цхьанкхетарий ЦIенах. Къамий тайп-тайпара даараш кийчдеш, мукъамий оазаш хозаш, СКФО

къамаша хьаьша тIаэцар мел лакха лоархIаш да гойташ моттиг яр из. Тайп-тайпарча къамий ноанал, Iадаташ, кхоллама оаглонцара вахар, иштта Кьилбаседа Кавказа моттигашкара лакха начIал дола пхьараш, говзанчаш мел бах бIаргадайра цига», - йоах тхога бенача хоамо.

Иштта цхьан истола гонахьа дIахьоча кхетаче къамашта юкьерча бувзамех дийцар. Россе къамаш шойла барт болаш, вIаший тIаотташ дахар лоархIаме хилар белгалдир кхетаче гулбеннараша.

«Кхетам балара керда духлохам» яхача преме дакъа лоацаш бар вай мохк

Гаьгенаькъан Мартина

IV-ча Ерригача Россе моттигашка хьаллоацаш йолча «Кхетама оаглонцара керда духлохам» яхача берий преме дакъа лоацаш яр вай мехкахо. Лайчиллан бетта 25-ча денгара 27-ча денга кхаччалца, дIахьош хилар из Москве. «Сердалога» из хоам бир «Бералла наькъаш» яхача проекта болхлочо, Коазой Миланас.

«Тайп-тайпарча моттигашкара гулбеннача ишколай кулгалхой гIончаша, берий тохкама оаглонцарча моттига болхлоша, «Бералла наькъаш» яхача проекта доакъашхоша бIарччача кIира гойтар проекташ йоаржая-

ра, моллагIа хIама нийсача, атгача даккхара болх шоаш мишта дIакхухь.

Вай мехкара цига яха

хилар МагIалбикерча № 3 йолча ишкола кулгалхочун гIонча йола Кхоартой Дина, дешархо Чиймарзанаькъан

Амина. Федеральни оаглонна вай мохк дIабовзийташ, къахьийгар цар цига», - йоах тхога бенача хоамо.

Дега йловхал

Галгалайчен культуран-салолама моттигашка белгалдир набна Ди

Газданабъкан Ахмад

Набна Ди – дега цай да, вайх хларане вахаре эггара дега везагла волча сага хетадеш дола. Из къаьстта дола ди долча хана, вай баркал оал воай ноаношта, цар укх дунен тла шоаш мел бахача хана вайна лоаттаю терко, вайна луш бола дег чура блайха, кляда безам бахъан долаш, вай бахъан долаш цар наб йоаярах, шоай мархлехерчадеш, воча хламах, лазарах, моцалах, шелалах лорадеш, цар вайна луш болча хьехамах, моллагла хлама этгача вай хьаллоацаш деча хьаькбалерча къамаблах.

Россе набна Ди дездеш да лайчилла бетта тлехьарча клирандийнахьа. Цу сийрдача денна белгало дахкалгерг оала зизиллг да.

Хозача зизо белгалбу, вай дунен тла мел дахача хана, вайца хулаш бола дег чура боагла набна безам.

Из Ди белгалдеш, Галгалайчен культуран Ценошка длахьош я кхетаченаш. Концерташ, кхоллама гойтамаш иштта цайна хетадаь боламаш длахьош хилар дика

таро я набна сий де, берий начлал гойта, хоза влшаглкхетараш дладахьа. Сценаш тла хоза иллеш да доахаш, ноаношта хетаяь байташ ешаш да бераш, залашка къаьстта бола сатем эттаб.

Яндарерча культуран Цагла «Хьамсарча ноаношта хетаю» яха программа длайихьар, хлаьта халкъа артистка йолча Овшанабъкан Зарас цайца даькъалабий-цар беррига ноаной, царна дицлургдоацаш дола хоза, безаме иллеш аларца.

Иштта цай дездеш хилар Мужеча, цига «Набна хоза безам» яха программа длайихьар. Хлара номер ноаношта дола совглат дар.

Къаьстта терко тлоазаш бар «Са хьамсара нана» яха бераша кхеллача суртий гойтам. Цу гойтаме берий кулгашца баь хлара болх набнацара безам бувцаш бар.

Берий бларгашка нана масаза хул эггара хозагла, езагла, дикагла. Кьонача суртанчаша шоай кхолламга гюлла гойтар набнацара шоай беррига безам, набна йловхал.

Долакха-Юртарча культуран Цагла «Дезала кхуврч - набна

дог» яха кхетаче длайихьар. Керттера хьаьший бар, «Галгалайче» яха Паччахьалкхен халкъа халхара ансамбль, зале гулбеннача наха дицлургдоацаш цай хилар цох.

Шоай кхоллама оаглонаш гойтар викалаша, моттигерча начлал дараша - культуран Цен хореографически кружока доакъашхоша. Цар «Йилий халхар» яхача номеро дог гюздаьккхар гулбенарий.

Зламарла болча юртахош-

та влшагфеллаяр «Набнацара салолам» яха программа. Масанена хоза хийтар, «Безамца хьамсарча ноаношка» яхача суртий яхь, из длахьош яр исбахьален говзала кружока кулгалхо Евкуранабъкан Хади. Дешархой боккхача безамца каьхата тла гойта болабелар шоай набнацара безам.

Пхьилекьонгий-Юртарча №1 йолча ишколе, «Хьамсарча набнах» яха дешара яхь длайихьар. Из кхетаче влшагфеллар куль-

тура Цен болхлоша, уж хьежар из дег чура длайха цай хозагла хилията.

Кхетаче хьаеллаш моаршал хаьттар яхь длахьош хинначо. Цо баркал аьлар из цай хьаллоацаш цига мел хиннарашта.

Лаьрххла дола кхетачен хьалхара дакъа чакхдаьлча, дешархой шоай программа длаяхьа болабелар. Доакъашхой, тайп-тайпарча классай дешархой, сцена тла арабаьлар ноаношта хетаяь байташ еша.

Зал еррига терко тлайохийташ ладувглаш яр. Хлара кхоллама даькъ тла хозаш дар ноаношта баркал оалаш дола дешаш, уж байташца кхайкадеш, хозача берий клядача оазаца хозаш хиларо дог хьестар ноаной.

Хоза кийчо яь цай дладихьар Арштерча культуран Цагла а. Хоза, сийрда кийчъяьча зало, зизашца хьалйизача хлара мийнга бларг сийрдабоаккхар. Цу дийнахьа керттера маан дар - мах баь варгвоаца безам цу зале хиннача ноаношта балар.

Цай длахьош керттера дакъа лоацаш бар культуран-салолама урхаллене юмалуш бола дешархой. Кьонача артисташа дег чура гойтар шоай начлал.

Кхетачен программа чуйоаглаш яр тайп-тайпара номераш. Бераша длоалаш хинна набнах дола иллеш моллаглчун а дог тохадолийташ дар, иштта хоза хеташ ладийглар дег чуйовшаш хиннача набнах йолча байташка; хьежар хореографически композицера.

Бераш хьежар ма хулла шоай ноаной дегаш гюздаха, из хоалуш дар цар длоалача хлара дешаца.

Кхетаче чакхъяьлар длайхача дешашца, дукха тлоараш детташ, гулбеннараш раьза болаш.

Набна Ди - из ханорга тла хинна лац. Цо гойт из ха мишта белгала я, къаьстта нана мел лоархлеме я вайх хларанена. Цу дийнахьа лоархлеме да дешашца хинна а ца леш, гюлакашца ноаношцара безам белгалбар - доккха деце а совглат далар, цлагларча гюлакашца новкьостал дар, царна уллув хилар. Набна безам - из мах баь варгвоаца совглат да, вайна хлара денна йловхал луш дола.

Илдарха-Галий тла ахчан совглаташ дладелар, берий суртий яхье котбаьннарашта

Габьгенабъкан Мартина

«Даьхен лорабой» ганза галгалай филиала ахчан совглаташ делар берий суртий яхье котбаьннарашта. Из яхь длайихьар Илдарха-Галан администраце хьаллоацаш, набна Ди хиларца дувзаденна, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу паччахьалкхен урхаллене.

Из цай хьатладоаглаш, Лаьрххлача операце блухой, иштта бейнарий бераша шоай сурташка гюлла гойтар набнацара безам. Цхьан бетта суртанчий говзал гойташ бола 30 болх хьаьхь-

чар.

Кхелахошта юкье бар ганза викалаш, иштта моттигера суртанчаш. Мах оттабеча хана, цар длоархлар мел клоарга хьагойт бераша шоай дегай уйлаш, набнацара безам, исбахьален говзал. Чаккхе еш белгалвир котваьнна пхи саг. Кхоалагла моттиг йийкьар кхаь доакъашхоцо. Совглаташ луш вар «Даьхен лорабой» ганза филиала вахара болхло Темарханабъкан Ийса.

Тхоца къамаьл даьчо яхачох, из яхь длаяхьаро новкьостал ду берий кхоллам деглабоалабе, халача вахара хьалашка уж хьаллаца.

12 ХАЛКЪА КХОЛЛАМ

УнахцIенон Министерство дакъа лоацаш я, СПИДаца къовсам лоаттабара Ден юкъе

Коазой Мадина

Р е с п у б л и к е р ч а унахцIенон Министерствос яхачох, ГIалгIай мехка СПИДа унахой таърахъ лаьгIлуш доагIа. ДIадахача шера чаккхе еш белгалдир ВИЧ-инфекци йола нах кIезигагIа хулаш боагIилга, иштта цох бовр лохлуш да.

«Тахан ВИЧ лазара дарба де таро я. Антиретровирус оала дарба деш хиларах, из лазар дола нах шоай вахар паргIата дIадахъа йиш йолаш ба, яхаш, нах гIадбугаш бола хоам беш ба ГIалгIай Республикан унахцIенон болхлой, цар нах тIахъех ВИЧ лазар дий хьожаш лорашка чакхбалара, из болх мах боацаш, къайлагIа дIахъу.

ВИЧ-инфекце лазара дакъь тIа толам баккха таро хилара бахъанех цаI да, лораша нахаца цахаддаш болх дIабахъар. Нах хIанз кхеташ боагIа, мишта лоравала веза бIехача лазарах.

Хьехам безарашта укх телефонах гIо дергда: 8928 918-05-60.

ГIалгIайчен единороссаша ДРКБ зIамигача унахошта совгIаташ дир

Коазой Мадина

«ЦаI йолча Россее» ВПП, «Денала кIопилг» яхача боалама чудоагIаш, парте хьинар дараша 10 эзар сом гаргга ахча гулдир, берий республикански клинически дарбанчен зIамигача унахошта совгIаташ де дагахъа.

Бакъда лаьрхIачул дукхагIа из ахча вIашагIтоха таро хиларах, ккыча лорий урхалленашка а совгIаташ дIадекъа лаьрхIар, могашал яйна бераш долча моттигашка дIакхоачаргдолаш.

«Денала кIопилг» яха болам - из духхъал ловзоргаш хинна Iац, из я берашта дикахетар дара йола таро. Вайна гуш да мел чIоагIа эшаш я цу тайпара терко еш йола моттигаш, къаьстта дарба эшаш долча берашта», - аьлар моттигерча исполнительни комитет кулгалхочо Кхоартой ИбрахIима.

Культуран лостам

РДНТ кулгалхо Ерригача Россее съезде дакъа лоацаш хилар

ГIазданаькъан Ахьмад

Республикерча халкъа кхоллама ЦIен кулгалхо вола Зурабанаькъан Ахьмад Ерригача Россее XI-ча, халкъий кхоллама оагIонцарча съезде дакъа лоацаш хилар. Российски Паччахьалкхен кхоллама ЦIен 110 шу дизара хетаяь лоархIаме кхетаче яр дIахьош хиннар. Москве гулбелар; Донецки, Лугански къамий республикаш, Запорожски, Херсонски областаш юкъе йолаш; Россее 71 моттигера къамий кхоллама цIеной болхлой: фольклораца, этнографецца, культуран оагIонашцарча тайп-тайпарча моттигашка кхяхьегараш.

«Йоккхача, дукха адам гулденнача кхетаче дийцар къаман кхолламца, культуран оагIонцарча вахарца дувзаденнараш. Кхетаче дIайолайир Россее культурах волча министра заместителя Малышев Андрейс. Цо белгалдир, тахан къаман кхоллама ЦIен болхлоша дIахьош бола болх куль-

туран оагIонца дувзаденнарий вахаре лоархIаме болга; къаман Iадаташ, оамалаш, истори лорадара тIехъа из деррига эшаш долга», - дийцар «Сердало» газетага цига хиннача Зурабанаькъан Ахьмада. 1915-ча шера хъадийллада Поленовски ЦIагIа тахан дIахьор, иштта тхьовра денз хъабахъар кхоллама оагIонца къахьегараш вIашкаозаш боккха болх ба.

Тахан цу моттига 110 шу дизар, массане хъаллоацаш, доккха ди дар. Гулбеннараша дийцачун юкъе керттера моттиг дIалоацаш дар къаман кхоллама ЦIеношкара болх боагIаца боараме, массайола оагIонаш юкъбелоацаш дIакхяхъар, къахьега ловш барашта никъ хъабеллар. Тахан латгача ханага хъежжа, дIабахъа безаш лоархIаме болх из болга теркалдир съезда доакъашхоша. Культуран оагIонца йоаржае езаца проектех, пайдане хургдарех дийцар ший докладаца РФ культурах йолча министерствон кулгалхочун гIонча йолча Алексеева Жаннас. Къаьстта лоархIаме

хилар Российски Паччахьалкхен къаман кхоллама ЦIен хъалхалатгача Портова Тамарас даь къамаьл, цо йийша доклад. Мехкашта юкъе проекташ йоаржаярах, къона говзанчаш, начIал дараш хъаллоацаш, царна гIо деш болх лоаттабарах, кердадараш юкъекхувлаш къахьегарах дийцар цо.

Съезд йистейоалаш, ший доклад еша араваьлар РФ культуран гIулакхех йолча министрствон керттерча хоамий-тохкама моттига аналитикахи, карарча хана латгача хъалахи болча оагIон хъалхалатта Мокров Сергей. Цу оагIонцарча балхаца дувзаденнараш кхоачашдеш нийслуча гIалатех, иштта терко е езарех дийцар цо, хъалхадаьккхар цу оагIонцара болх боагIаца боараме дIабахъар мишта хила деза. Белгалде деза, из кхетаче боккха пайда боаржабеш хинилга.

Гулбеннарий аьттув хилар шоаш балха юкъе доаладеча кердадарех дувца, Iомадаьр, шаьрдаьр дIа-хъа эца. Цъацца йолча кхетаченашка дакъа

лоацаш, балхаца чIоагIдир цар шоаш мел дийцар. Кхетачен программа йоккха, дукха хIама чулоацаш кийчъаь яр. Съезда доакъашхой кхы а тайп-тайпарча моттигашка, кхетаченашка гIолла лелаш, шоай балхаца дувзаденнараш боагIаца боараме нийсде лаьрхIа ба. Иштта геттара лоархIамечарех да программа юкъера моттигера проекташ йовзар. Россее тайп-тайпарча субъекташкарча болхлоша шоай болх гойташ йола кейсаш кийчъаь цига. Белгалде деза, иштта дIахьош йолча кхетаче доакъашхой моллагIа хаттар дала, дашха аьттув болга; цул совгIа, шоай балха юкъе кердадараш чулаца а хьож. Культуран оагIонцара болх хIара денна таханарча ханага хъежжа тоабеш латт, керда проекташ йоаржаеш, лоархIамедараш, керттера моттиг дIалоацараш довза йиш я, цу оагIонцара говзанчаш гулбеннача моттиге. Массане лакха мах оттабеш, кхетаче хилар цох, хIана аьлча хIаранена дукха дар цигара хъаэца, довза.

Хоржамашцарча бокъонех бола кхетам лакхбир кагирхошта юкъе

Гаягенаькъан Мартина

Хоржамашца ювзаеннача бокъонашцара кхетама хъал лакхдеш ба тахан, мехкарча кагирхошта юкъе. Тайп-тайпарча дешара моттигашкара студенташ гулбаь, хаттарий кхетаче-къовсам дIабихъар доал дара гIулакхах, туризмах йолча къамашта юкъерча колледже. «Сердалога» из хоам Шолжа кхален администраце бир.

«Шолжа-Шахъарерча унахцIенон оагIонцарча гIулакхех, технологех йолча Ставропольски техникумера; Къилбаседа Кавказа таханарча унахцIенон оагIонцарча гIулакхех, технологех йолча колледжа студенташ бар гулбеннарашта шоай кхетама хъал

гойташ хиннараш.

Кхелахошта юкъе бар шахъарерча Хоржама комиссе доакъашхой ГIулой ИбрахIим, Шовхаланаькъан Ахьмад, кха-

лен администраце кулгалхочун гIонча Цечой Беслан, кагирхой кхела кулгалду Галай Илез, иштта цу оагIонцара керттера болхло вола ТIумхой Мухьмад»,

- дийцар тхога.

Белгалтъаь тема дикка йоаржаеш, шоай еррига говзал гучайоаккхаш бар цу кхетаче хинна кагирхой.

**Наьсарен №14
йолча юкьерча
ишколе,
бокьонаш
лораерашца
хьехамий
кхетаче хилар**

Іаьлий-Юрта экстремизмах, терроризмах дийцар

Гаьгенаькъан Мартина

ГІалгІай Республикан кагирхой гІулакхех йолча комитето гергача истола гонахъа къамаьл дир экстремизмах, терроризмах лаьца. Из хоам бир «Сердало» газетага ГІалгІай Республикан КДМ болхлочо ГІулой Аминас.

Из болх боаржабир Наьсарен кхален Іаьлий-Юртарча гимназе. Шерра дІахьош долча вІашагІкхетаро таро елар хьехархошта эггара чоалханегІа латта моттигаш ювца, уж дар тахан кагирхой харцахьарча наькъ тІа баха гІерташ юкьедоахаш дола терроризма наькъаш. Хьехархой керттера дакъа дІалоацаш ба тахан ка-

гирхошта дика кхетам луча, цудухъа юкьарлон викалаша лаьрхІар из хьал царца дувца.

Кагирхой гІулакхех йолча Комитета керттерча говзанчас, ЛаьрххІаца операце ветерана Шоанахой Муслима белгалдир, хьехархоша хьалхарча арІагІа дешархой вахара наькъ тІа боахаш хилар. ГІалгІай Республикан КДМ

патриотически отдела кулгал-хочо Гоамакортанаькъан Мустафас аьлар, интернет-даькъ тІа дукха моттигаш нийслуш хилар, кагирхой цу бІехача «ГІозара» юкьебаха гІерташ. Цо иштта могадир юкьарча дешара моттигашка патриотически кхетам балара болх ма хулла дукхагІа дІабахьар.

Гаьгенаькъан Мартина

Наьсарен №14 йолча юкьерча ишколе хьехамаш дара кхетаче дІайихьар, кхувш боагІарашта юкье бокьонаш телхаеш хиларах дувцаш. Цига хьеоашалгІа баькка хилар транспорта прокуратуран, иштта «Даьхен лорабой» ганза филиала болхлой, яхаш, дийцар «Сердало» газетага из болх вІашагІбеллараша.

Шолжера студенташ дика юкьебоагІаш ба «Юхь цагураш» яхача проекта

Гаьгенаькъан Мартина

ГІалгІайчен студенташ дика юкьебоагІаш ба «Юхь цагураш» яхача проекта. Укх деношка юкьарлон вІашагІкхетар хилар Шолжерча цІера духьала кьовсам лоаттаберий колледжа студенташца, яхаш, дувц «Сердало» газетага дешара моттигера.

«Хьалхарча арІагІа, «Юхь цагураш» яхача тоабо дийцар дика гІулакхаш леладар таханарча замах лоархІаеми хилар. Дешархошта хьалхадаьккхар, таро йоацаш бисача наха нов-

къостал де ма хулла дукхагІа бахархой цу юкье эшаш болга», - аьлар хоам.

«Юхь цагураш» яхача тоабо тІахьех дикача гІулакхашка дакъа лацара. Къаьстта йола

терко тІаозаш я халача хьалашка нийсбеннача наьха истореш цар язду моттиг.

«Из кхетаче дІахьош хилара бахьан дар, кхувшбоагІарашта хьалхадаккхар бокьонаш телха ца еш, шоай мохк безаш, лерттІа бахархой болаш уж хьалкхе безилга. Цига дакъа лоацаш хилар Наьсарен транспорта прокурор ГІанажанаькъан Бек-хан, Россе МВД Наьсарен ЛО кхувшбоагІарий гІулакха йола инспектор, полице капитан Іоахарганаькъан Радимхан, «Даьхен лорабой» ганза ГІалгІай филиала вахара болхло Элмарзанаькъан Амина. Цар дийцар тахан латтача замах эггара хьалха царна ха дезаш долчо, иштта хьалхадаьккхар нийса вахара никъ дІабахьара де дезар», - аьлар хоам.

Россе Паччахьалкхен герба Ди дездир ишколашка

Гаьгенаькъан Мартина

Россе Паччахьалкхен герба Ди дездарга хьежжа, мехкарча ишколашка кхетаче наш хилар «Бералла наькъаш» яхача проекта тоабан. Из хоам «Сердалога» бир цу гІулакха хьалхаэттараша.

«Лайчилла бетта 30-ча дийнахъа дездеш да герба цІай. Берашта цу оагІонцара лоархІамедараш довзаргдолаш, «Паччахьалкхен дезадараш», «Даьхен герб» яха кхетама хьал гойташ дола ловзараш дІадихьар ишкола кулгалхой гІончаша. Бераша шоашта хьалхашка оттадаьча хаттарашта жоп луш, мас-

сане хьаллоацаш, дІайихьар из кхетаче», - йоах тхога бенача хоам.

Россе Паччахьалкхен дезадарий истори довзийташ йола лекци йийшар берашта. Россе герб, байракх, гимн маца, мишта хьахиннад дайзар царна, иштта цар кхетадир, уж хІамаш Даьхен исторенна лоархІаеми долга.

Шолжерча шин урам тӀа асфалът буллаш латт

Гаьгенаькъан Мартина

Шолжа-Шахьаре Красина, Кавказски урамий навкъаш тӀа асфалът буллаш латт, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага моттигерча администраце.

«Доазош тоадара йолча программа чудагӀаш, никъ Йобулларгба 700 метр бӀаьха, шорал - 5 метр. Цул совгӀа, из болх дӀатӀаийцараша гӀашлошта навкъа такилг дергда 1,4 метр шера, 135 метр дӀаьха», - аьлар хоамо.

Цига бахача хана, Шолжерча мэр Йумаранаькъан Аслан, цун гӀонча Беканавкъан Халат хьежар болх мишта дӀаьху, цар къамаьл хилар моттигерча нахаца, говзанчашца.

Наькъашкарча бордюрашта меттел, кхыдараш лохаш ба Минавтодортрансе

Коазой Мадина

Наьсаре-МагӀалбик яхача навкъ тӀа сов дукха бордюраш хиларо хало ю, аьнна; телевидене гӀолла хаттаржоп долаш Мехкадаьца дӀаьхош хиннача кхетаче леткъар мехкахо. Царех цхьаццараш дӀаьхай, бакъда гӀулакх цу тӀа тоалуш дац.

«Республике сов дукха хатараш хиларах даьжкда наькъашка машинаш сиха цалехкийтара духьалара сунташ. ХӀара йиьлагӀа бордюр дӀаяккха оттадир. Наьсаре-МагӀалбик яхача, ТӀой-Юртаи Ачалкхенаштеи юкъегӀолла бодача 12 километр болча навкъ тӀа, ухк шера 12 керда бордюр йиллар. ДӀадахача шера цу моттигашка хиннача хатарех 18 саг велар. Хатараш лаьгӀдара тӀехьа лелабеш болх ба из, бакъда, машинашта хало ю цар. Из деррига кхетадеш, царна когаметта фу де йиш я хьожаш да тхо», - белгалдир Минавтодортрансе.

ГӀалгӀайче дӀайихьар дрон-рейсингах йола чемпионат

Гаьгенаькъан Мартина

ГӀалгӀайче белгалбир «Кванториума Кубок-2025» яхача республикан дрон-рейсинга чемпионата толамхой. ХӀара шерара яхьаш дӀайихьар Магасерча Республикански берий технопарке, яхаш, дийцар «Сердало» газетага дешара моттига администратце.

Яхьаш йийкъаяр кхаь даь-

къа. Цкъа хьалхаргӀа кхозза гӀайттар уж лаьрххӀаца гӀирсаца, тӀаккха из гӀирс Юхоабара говзал гойтар, кхоалагӀча даькъе хьагойтар шоай сухала даькъ тӀара низ. Керттера судхо вар лакха говзал йола, тӀема-фецарча низа эпсар, иштта пилот чувзоача аппарата говзанча Сукенаькъан Махьмад-Гири», - аьлар хоамо.

Яхьашка дакъа лоацаш хиннарех котвалархо хилар Сурхо

тӀарча №2 йолча юкьерча ишкола дешархочох Налганаькъан Басирах. ШолларгӀа моттиг яьккхар, Заьзганаькъан И.Б. цӀерагӀча №1 йолча Буро кӀалхарча юкьерча ишкола дешархоша Дудурганаькъан ИбрахӀима, ГӀазданаькъан Хьусена. КхоаларгӀа моттиг ТӀой-Юртгарча №4 йолча юкьерча ишкола дешархочо Коазой Мухьмада. ДикагӀа вола симулятора пилот хилар «Кванториум» яхача берий

технопарка дешархочох Разаков Русланах.

«Даькъалабийцар котбаьннараш совгӀаташца! Шун дахо мел дола гӀеттараш эггара майрагӀа, безамергӀа хилда, керда лакхаленаш яханиз кхоачалба шун!» - аьлар из болх вӀашагӀбеллараша яхье котбаьннарашка.

Из кхетаче хьаллаьцар дар «Юхь цагураш» яхача Халкъа проекта ше къаьстта коммерчески доаца цхьанкхетар.

Оалкама бахача наха, кердаяьккха библиотека елар

Гаьгенаькъан Мартина

Шолжа кхален Оалкама бахархошта елар кердаяьккха библиотека. Из вӀашагӀйолла таро хилар «Дезалера мах бараш, культуран дакъа» яха федеральни проект хилар бахьан

долаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Шолжа кхален администратце хоамий отдела кулгалхочо ЦӀечой Беслана.

«Модельни оалача библиотеке воагӀача сага дешара дика хьалаш да. Укха-

за йоккха дешара зал я, таханарча хьалашка хьежжа чулатташ гӀирс ба, берашта а боккхагӀчарна а лаьрхӀа салаара дика моттигаш я. Библиотеке керда компютераш оттаяьй, нахага электронни библиотекан таронаш дӀакхачийтар духьа», -

аьлар хоамо.

Цул совгӀа, укхаза касткаста дӀахьоргда дешара денош, кхоллама говзанча хьехамаш, книжкай авторашцара кхетаченаш. Цу тайпарча хьалаша таролургьа, мехка культуран ладаташ дегӀадоаладе.

Тамаш йола хIамаш нийслу

Инаркърча Кхоартой Ланай кхычарел эргаш бола никъ

Гаьгенаькъан Мартина

Укх дунен тIа дукха нийслу начIал дола нах. Тахан «Сердало» газето йовзийт газет дешаш болча наха Инаркье яхаш йола 27 шу даьнна суртанча, аьтта оагIорахьара гемипарез оала (маьженаш болх беш цахилар) лазар хиларга, меттаза хиларга хьежжа доацаш, сурташ дехка йолаелар из. Кхоартой Ланас сурташ дехка, искусствон дуненна ший дакъа юкьедяхьа массехк шу да. Цо йоазонца жоп делар тха хаттарашта.

- Лана, маца дIаболабелар хьа кхоллама болх?

- Сона зIамига йолаш безабелар сурташ дехкаш бола болх, бакъда са кхоллама болх дIаболабелар догамаш деш. Цу хана денз, аз лорабеш массехк болх уллаш ба са, цхьадараш совгIата а делар. Къоаламашца деш дола сурташ са дика хьахулар, бакъда басарашца Юмаяла чIоагIа безам болаш яр со. 2021 шу чакхдоалаш, сона яйра Интернете видеоролик, цига хьалхадоахар профессионални басарашца гаьнаш мишта е еза. Сона из чIоагIа дезаделар, со эттар из сай мишта хьахул хьажа. Сона карагIдоалар баьцовгIаш хоза хьае. ТIехьа тIабенача пхе бетта со Юмалуш хилар из болх бе компьютерга гIолла йолча урокашкара. 2022 шера са цIагIарчар мах оттабир са хьалхарча кхоллама, из бар басарашца баь болх.

- Фуд хьога хьаггача сурташ дахкар?

- Сурташ дахкар - из са эггара дукхагIа беа болх ба. Из болх аз беча хана, сона

дицлу сай лазар, кхыдола кхоачамбоацараш а дагара дIадоал дицделе. Сона сапаргIато лу цо.

- МалагIча даькъе я хьо болх беш?

- ДукхагIча даькъе аз Iалама сурташ дехк, иштта деза сона хоза цIенеш. ХIанзарчоа сайна фу карагIдоал хьожаш я со тайп-тайпарча даькъ тIа.

- Мишта хет хьона, сенца тIаозаргбар Iа белгIала бола нах?

- Со тешаш я, моллагIа волча сага вахаре шийна дезаш цхьа хIама хила деза, цунна дегагIозале яхьаш. Вай дерригаш а декхариьла да укх дунен тIа воай лар йита. Лохаш хила, ма кхера гIалат далар! Дика толам - из наха тIаэцар, хьайх тешаш хилар, гонахьара нах безаш хилар да.

- МалагIа халонаш нийслу

дIаболалуш суртанчашта?

- Халонаш дукха я. Хьалхарча арIагIа ше дIахьош болча балха говзал лакха йолча сагаца дагавоалаш хила веза, со-се Юмаенна хиларах, цхьацца йола халонаш сона духьала нийслуш яр, бакъда дог ца эккхаш ше хьалаьца никъ дIабахьа беа. ДукхагIча даькъе тахан суртанчашта эшаш яраш интернет-тикаш я, е гаргарча нахага цхьацца дола басараш да ала дезаш хул. Из доацаш а, басарашта маьхаш тIакхеташ латт, дукхагIа из бахьан долаш а догъэккхаш хул цхьайолча хана.

- МалагIча яхьашка даькъа лоацаргдар Iа тахан?

- Сона чIоагIа ловш дар сай болх гойтар. ДукхагIа дола сурташ аз дехкад, совгIата а деннад. ХIанз гойтам дIабахьара лаьрIа дола сурташ деш я со.

- Къаьстга сурташ дехкар доацаш, кхыдола начIал дий хьа?

- Сурташ дехкаш хиларо хьоа дика болх беш хулийт, сакхетам а лакха хул, халахетараш дIадоах. Цул совгIа, сона хоза хеташ дар да зизашта Iунал дар, кердача фух дарах доаржадеш; иштта сай нанна новкъостал ду аз, книжкаш деш.

Лоацца хоам:

Кхоартой Iамархана Лиана ГалгIай мехка яьй, 1998 шера наджгоанцхой бетта 14-ча дийнахьа. Дешаш хиннай Республикански могашал эшаеннача берий центре (РЦДО), ший цIагIа а йолаш.

2017-ча шера ишкол яькхай.

ТIехьарча пхе шера тIатеIа сурташ дехкаш я, ший вахар хетадеш дезала, шийна дезаца гIулакха.

ГалгIайчен 17 эзар совгIа саг чакхваьлар, гепатит С дий хьожаш

Аькхенаькъан Марем

ГалгIай мехка гепатит С оалача лазара дарба де дагахьа, цаьрга хьожаш бола болх дIахьу; «ДIаьха, хьинаре вахар» яха къаман проект хилар бахьан долаш. Ер шу дIадоладелча денз, республикан 17 эзар саг вирус оала лазар дий хьожаш чакхваьлар. Из ба программа дика дIахьош хилара керттера гойтам.

ДIадахача шера гурахьа Наьсарен кхален керттерча дарбанче хьайийллар лаьрхIа йола гепатит С оалача лазара дарба ду моттиг, цига унахошта дика лорий гIо ду. Iоахашканаькъан А.О. цIерагIча клинически дарбанчен инфекце отделене геттара халача хьале болча унахошта дарба ду. Цул совгIа, федеральни бюджетера молхаш а лоаттаю.

ГалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Маьхмуд-Иаьлас цох дувцаш белгалдир, Iаьдало кертте оттадеш дола дехкар да, 2030 шерга кхоачаш гепатит цIендаь дIадаккхар. Цо иштта белгалдир, хьалха гучадаьнна хинна лазараш аттача долаш доагIилга, царна дарба сихагIа хулаш долга.

Путин Владимира хьалхашка оттадаь дехкар хилар бахьан долаш, из дарба хIара сага деш да, нагахьа санна из лазар долаш вале. ГалгIайче 60 совгIа сага дарба даьд. ЛоархIае да из новкъостал дIа ца кхоачаш саг цавитар», - аьлар цо.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

В соответствии с Законом Российской Федерации от 26 июня 1992 года № 3132-1 «О статусе судей в Российской Федерации» Квалификационная коллегия судей Республики Ингушетия объявляет об открытии вакантной должности мирового судьи судебного участка № 6 Республики Ингушетия.

Заявления и документы, перечисленные в пункте 6 статьи 5 вышеуказанного закона Квалификационной коллегией судей Республики Ингушетия принимаются с «4» декабря 2025 г. до 18:00 ч. «23» декабря 2025 г.

Обращаться по адресу: г. Магас, ул. К. Кулиева, д. 6, Управление Судебного департамента в Республике Ингушетия к секретарю Квалификационной коллегии судей Республики Ингушетия.

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
3 декабря 2025 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

Гаьгенаькъан Мартина

«Ади-Ахьмад» яхача Эбарга-Юртарча спортивни клубо ГалгIайчен доазон тIа эллиной-румий латар доаржадеш къахьега 15 шу да. Из йовзаш я ший лакха спортивни говзал йолча хьехамчашца, цунга хьежжа ба цига Iомалуш бараш а.

Спортсмена хIара коталон тIехьа латт балха говзал йола хьехамча, дукхача сахьаташка дIахьош бола къахьегам, цахаддаш ший коталонах тешаш хилар.

Из клуб хьалйир мецената, иштта спонсора, Россе спортивни латара вице-президент хиннача Харсенаькъан Iалихана ахчах. БIаьш болча спортсменашта хьамсара цIа хилар цох. Укхазе хIаране, хьехамча вале а е дешаш-Iомалуш вале а, кхетаду ший декхар, бехктокхам, хIаравар жоп дала дезаш ва спортивни ишкола хургдолчох.

Лакхарча категоре хьехамча, Россе цIихеза мастер ва Даниелян Григорий. Цо эллиной-румий латара республикан гуль-ьяча тоабан воккхагIа вола тренер волаш болх беча юкъа, ше гойтар бехктокхаме болхло санна, цун балха говзал лакха хиларо таро лу нийса гIа баха. Карарча шера тушолла бетта цун керда декхараш тIадаьххар. «Ади-Ахьмад СК воккхагIа вола тренер волаш, Григорий варшоаш Iомабаьча спортсменаша дакъа лоацача дерригача спортивни гIулакхашта юкъе.

НачIал дола спортсмен БIарахой ИсмаIал шин шера вIаштта котваьлар эллиной-румий латарах, 24 шу даьннарашта юкъе дIахьош хиннача Россе Хьалхале яккхара яхьашка. 2025 шера из котваьлар Турце, дуненна котало яккхача чемпионаца Юнус Эмре Башараца латаш. Латар дIадихьар «Магас»

Даим лакхача лагIа тIа

«Ади-Ахьмад» спортивни клубо низ бола гIалгIай кагирхой кхебу

спорта ЦагIа халкъашта юкъера NFL 3 турнир дIахьош. ИсмаIала дукхазе коталонаш яхьай ерригроссийски халкъашта юкъерча боарам латарашка. Цо дика толам баьккхар 2023 шера 24 шу даьннача спортсменашта юкъе дунен Хьалхалене.

Россерча эллиной-румий латарах вола спорта мастер Кьостой Асланбек цхьаькха спортивни ишкола седкъа ба. Цу латарах дика лоIам а низ а хиларах (2024 ш.) Россе Хьалхале яккхара яхьашка котало яккхар цо, иштта дунен Хьалхален котало яккхар (2024 ш.), дото майдилг яккхар Европа Хьалхале къайсача.

Из лоархIавеш ва моллагIча хьале, ший де дезар довзаш, ший хьехамчашка ладувгIаш хиларах.

Йовлой Мухьаммада «Ади-Ахьмад» спортивни клубе спортацара болх дика Iомабир. Россе спорта мастера боарам дика кхоачашбарал совгIа, цо кхоzza даьккхад «дошув» Европа Хьалхале къайсача (2017-2019 шш.) иштта шозза кхайкавир дуненна Хьалхален Котвалархо волаш (2018 ш., 2019 ш.). 2019 ш. цун спортивни даькъ тIа лоархIаме хувцамаш хилар, ондаргий олимпийски ловзарашка цо борза совгIат даьккхар. ДIадахача шера из

дIацIоагIавелар шоллагIча моттиге эллиной-румий латара Россе Кубке.

Эллиной-румий латарах Россе Хьалхален кхоzza котвалархо ва Опанаькъан Ислам, шийна карагIдоалар довзара йола котало я из. Тахан цун йоккха говзал я, уж санна йолча яхьашка дакъа лацара. Латархочун начIал ца зувш дитанзар. Дукхача сахьаташка дIахьош болча къахьегаме Ислам эллиной-румий латара халкъашта юкъерча класса спорта мастер яха цIи ера. Цун цIи исторе дIаязъяьй, «Ади-Ахьмад» спортивни клуба спортсмен хиларах тарра. Цун керттерча совгIатех

лархIа дезаш да Европа Хьалхален котало (2016 ш., 2019 ш.); иштта дошо майдилгаш, 23 шу даьннача спортсменашта юкъе (2018, 2019 шш.) дIахьош хиннача дунен Чемпионате.

«Ади-Ахьмад» спортивни клуб лоархIаме моттиг дIалоацаш я вай мехка эллиной-румий латар дегIадоагIача даькъ тIа. Цига Iомалучар массайолча моттигашка дIабовзийт хьамсара мохк. Уж кхераш бац шоашца яхьевоалача цхьакха а спортсменах, хIана аьлча царна хьалхашка латта декхар да дикагIчарех, хьалхарчарех хилар.

ГОВЬЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат №00624000252653, выданный СОШ №2 г. Назрани в 2014 г. на имя Рамазановой Хавы Ибрапиловны, считать недействительным.

Утерянный аттестат №00624004167049, выданный СОШ №1 с. п. Барсуки в 2018 г. на имя Ужахова Ибрагима Мусаевича, считать недействительным.

Утерянный аттестат №00604000001543, выданный СОШ №3 с. п. Яндаре в 2019 г. на имя Евлоева Ибрагима Иссаевича, считать недействительным.

Утерянный диплом серии ДВС 1601113, выданный СевКав ГТУ г. Ставрополь в 2001 г. на имя Куштова Руслана Магомедовича, считать недействительным.

Утерянное водительское свидетельство №АА 155 024, выданное Назрановским политехническим колледжем в 2012 г. на имя Эгиева Баматгирея Умаровича, считать недействительным.

Утерянный аттестат серии Е №898006, выданный Профессиональным училищем №1 г. Назрани в 2007 г. на имя Евлоева Амира Батировича, считать недействительным.

Керда боарам

Дошлакъанаькъан Iумарá Iаддалхочун Россе спорта мастер яха цIи елар

Гаьгенаькъан Мартина

Массехк дийнахьа Рязанерча «Буревестник» яхача спортивни клубе дIайихьар, мехка 29 моттигера венача, 330 гаргта волча Iаддалхочоа юкъера яхьаш. 2025 шера лайчилла бетта 27-ча дийнахьа денз оагIой бетта 1-ча денга кхаччалца, Еригроссийски яхь дIайихьар Iадсаькх кхоссарах. Россе Турпалхочун, Рязань-Шахьара цIихезача вахархочун М. Г. Малахова сийна еш яр из кьовсамий кхетаче.

Цига шоашта фу карагIдоал гойта таро йолаш хилар 18 шу даланза маIанах а кхалнах а. Царна хьалхашка латар декхар, «классически Iадсаькх», «блока Iадсаькх», иштта «кхалнахьа классически Iадсаькх» яха совгIаташ дахар.

Профессионални даькъ тIа, ГалгIай Республикан арбалета Iаддалхочо, «Дзурдзукки» клуба викала Дошлакъанаькъан Iумара ший моттиг хьалаьцар. Вай мехкахочун аьгтув баьлар Iаддалхочун даькъ тIара Россе спорта мастера боарам кхоачашбе. Цу совгIато чIоагIбу цун беррига къахьегам, цо тешал ду лакха говзал Iомаеш, дIахо кхы а лакхагIа толамаш доахаш дIаваха спортсмена безам хилара.

Цо коталонаш яхьай дукхазе, из Iемав лакхагIча лагIа тIа латта, даим кIаьд ца луш къахьегаш ше хьавоагIаш хиларах толамаш гойта.

«Цо баьккха толам цунга цхьаннега кхоачаш бац, цо из бекъ ГалгIайчен Iаддалхой ишколаца. Оаха даькъалавуц Iумар кердача каталонца, дIахо а иштта профессионални даькъ тIа спорта гов-

зал лакхьеш дIаваха низ кхоачалба хьа!» - аьлар ГалгIай Республикан Iаддалхой Федерацие.

Рязане дIайихьача яхьаш-

ка белгалдаьлар, дика кийчо яь вола, начIал дола, техникан лакха боарам бола ГалгIайчен спорта керда мастер вай къаман хилар.

